

Arkkistol. O. 296/1.12.1993

M

LIETO RÄHÄLÄ RYÖKÄS

Myöhäisrautakautisen/historiallisen
ajan asuinpaikan kaivaus
E. Raike 1993

SISÄLLYSLUETTELO

ARKISTOTIEDOT	2
JOHDANTO	3
RYÖKKÄÄN ASUINPAIKAN LÄHIYMPÄRISTÖN MUINAISJÄÄNNÖKSET	4
RÄHÄLÄN RYÖKKÄÄN VANHAN KYLÄMÄEN TAUSTAA	5
KESÄN 1993 TUTKIMUSALUEEN MAANTIETEELLISISTÄ PIIRTEISTÄ	7
TUTKIMUSALUEIDEN MITTAUKSET JA DOKUMENTOINTI	8
KAIVAUSALUEEN RAKENTEET	10
LOPUKSI	17
PERUSKARTTALIITE	19
MV-NEGATIIVILUETTELO	20
DIALUETTELO	21
KARTTALUETTELO	22
VALOKUVALIIITTEET	23
KOPIO HANNU HANNUNPOJAN KARTASTA	30
KOPIO ISOJAKOKARTASTA	31
ISOJAKOKARTAN TILATONTIT TIEPIIRIN KARTTAAN SIIRRETTYNÄ	32
KARTAT 1-41	33-73
RADIOHIILIAJOITUKSET	74

LIETO RÄHÄLÄ RYÖKÄS

Pk. 1044 10 LIETO

kaivausalue

x = 6715 44 - 6712 70 y = 1579 87 - 1579 90 z = n. 25 m mpy

pintapoiminta-alue

x = 6715 33 - 6715 42 y = 1579 87 - 1579 97 z = n. 15-25 m mpy

Rautakautisen/historiallisen ajan asuinpaikkakaivaus

Museovirasto/arkeologian osasto

Kaivauksenjohtaja: FK Eeva Raike

Kaivaus Liedon Rähälän vanhan kylämäen tontilla Rn 1:26 tuli ajankoh-
taiseksi vuonna 1993, kun tielaitoksen Turun tiepiiri suunnitteli Rähälän paikallistien linjauksen muutosta ns. Rähälän krotin pohjoispuolelle. Uusi tielinjaus kulkee alueen läpi, mistä Lauri Nautela oli löytänyt esihistoriaan ajoittuvia löytöjä.

Tutkimukset aloitettiin ensin kahden viikon koekaivausena, jonka aikana pystyttiin rajaamaan tielinjauksen alle jäävän asuinpaikan keskusalueen laajuus. Keskusalueen tutkimukseen varattiin vielä kolme viikkoa, jonka aikana alueen pintamaa poistettiin koneellisesti siihen saakka, kunnes rakenteet tulivat esille. Alueelta löydettiin yhteensä 41 rakennetta, jotka kaivettiin kokonaisuudessaan tai ajan säästämiseksi puoliksi. Kaikista rakenteista pyrittiin piirtämään profiilit sekä ensimmäinen taso. Mielenkiintoisin rakenne oli no. 19, josta löytyi puukehikko ja sen sisältä ohran rukiin ja vehnän jyviä. Rakenteesta tehtiin hiiliajoitus, jonka ajoitukseksi saatiin 830+-90 BP. Muut alueen selvät rakenteet olivat paalunjälkiä ja historiallisen ajan uunin pohjia. Löydöt ajoittuivat viikinkiajalta aina 1800-luvun alkuun saakka.

Löydöt: KM 28215:1-632

Ajoitus: viikinkiaika-1800-luvun alku

2 hiiliajoitusta: Rakenne 19 830+-90 BP

Rakenne 5 910+-110 BP

Tutkitun alueen laajuus: n. 330 neliometriä (kaivaus)

3600 neliometriä (koekuopitus)

2400 neliometriä (pintapoiminta)

Tutkimuskustannukset: Tielaitoksen Turun tiepiiri 216 000 mk

Tutkimusraportti: Eeva Raike 22.11.1994 museoviraston arkeologian osaston arkistossa

18.5.

LIETO RÄHÄLÄ RYÖKÄS, KAIVAUKSET 1.9.-1.10.1993**Kunta:** LIETO**Kylä:** RÄHÄLÄ**Kaivausalue:****Tila:** RYÖKÄS, Rn 1:26**Kiinteistötunnus:** 423-445-0001-0026**Omistaja:** Mikko Ryökäs, Vintalantie 294, 21360 Lieto as.**Pintapoinminta-alue:****Tila:** Liukas, Rn 6:11**Kiinteistötunnus:** 423-445-0006-0011**Omistaja:** Mauno ja Eevi Liukas, Liukkaantie 23, 21420 Lieto.**Peruskarttalehti:** 1044 10 LIETO**Kaivausalue:**

x = 6715 44 - 6712 70 y = 1579 87 - 1579 90

z = noin 25 m mpy

Pintapoinminta-alue, pelto C:

x = 6715 33 - 6715 42 y = 1579 87 - 1579 97

z = noin 15 - 25 m mpy

Aikaisemmat tutkimukset: M. Huurre, vuoden 1959 inventoinnin
lisäys 1961.**Aikaisemmat löydöt:** KM 16879:8,10,11,18,19,20,
KM 2585:1-6**Vuoden 1993 löydöt:** KM 28215:1-632**Kertomukseen liittyvät MV-negatiivit:** 96675-96734**Kertomukseen liittyvät diat:** 29379-29404

JOHDANTO

Kaivaukset Rähälän Ryökkään vanhan kylämäen tontilla Rn 1:26 tulivat ajankohtaisiksi vuonna 1993, kun Turun tiepiiri suunnitteli Rähälän paikallistien linjauksen muutosta ns. Rähälän krotin pohjoispuolelle. Uusi tielinjaus kulki sen alueen läpi, jolta Lauri Nautela oli löytänyt esihistoriaan ajoittuvia löytöjä. Matti Huurre teki vuoden 1957 inventointikertomukseensa lisäyksiä vuonna 1961, jolloin myös Rähälän Rökkään löytöpaikka lisättiin inventointiluetteloon.

Tutkimukset aloitettiin ensin kahden viikon koekaivauksin. Koska koekaivauksilla pystyttiin rajaamaan tielinjauksen alle jäävä keskusalue, sen kaivamiseen varattiin vielä kolme viikkoa. Kaivaukset suoritettiin 30.8.-1.10. 1993 välisenä aikana. Kaivauksia johti FK Eeva Raike. Piirtäjänä ja apul. piirtäjänä toimivat FK Minna Sartes ja FK Henrik Asplund. Kaivauksilla työskenteli myös viisi kaivajaa, jotka olivat Turun yliopiston arkeologisen oppiaineen opiskelijoita (Päivi Hakanpää, Minna Hautio, Titta Heikkinen, Vuokko Rantanen ja Pentti Rislä).

Yhteensä viiden viikon pituisten arkeologisten kaivausten kustannusarvio oli 216 000 mk. Tällä rahalla työskenteli kentällä yhteensä kahdeksan henkilöä viiden viikon ajan. Esi - ja jälkitöitä tekivät piirtäjä yhteensä 8 viikkoa ja kaivausten johtaja yhteensä 2,5 kuukautta. Kustannusarvion koko summaa ei käytetty, vaan ylimääräinen raha palautettiin takaisin Turun tiepiirille.

RYÖKKÄÄN ASUINPAIKAN LÄHIYMPÄRISTÖN MUINAISJÄÄNNÖSET

Rähälän Ryökkään lähiympäristössä on sekä kivikautisia että rautakautisia muinaisjäännöksiä. Lauri Nautelalta saaduissa Ryökkään löydöissä on mukana myös kivikautisia löydöksiä. J. Luoto kuitenkin arvelee Liedon esihistoria osuudessaan (1988), että ne ovat voineen sekoittua jonkin kivikautisen asuinpaikan löytöjen kanssa.

Lähellä olevia kivikautisia asuinpaikkoja Rähälän kylän alueella ovat Linnasvuo, Liukas, Valassalvo ja Hakala (Peruskarttaliitteeseen merkitty kolmioilla, s.19).

Rautakautisia muinaisjäännöksiä ei Rähälän kylän alueelta tunneta muita kuin Ryökäs. Lähimmät kohteet sijaitsevat Vintalan kylän puolella Kylätalo ja Merola, jotka ovat viikinkiaikaisia kalmistoja sekä Kaskalan kylän puolella olevat Mäkisen tontin mahdollinen kalmisto ja Yli-Poron asuinpaikka. Aurajoen toisella puolella sijaitsevat Mäkkylän kylän Hulkkunanmäen ja Tuomolan löytöpaikat sekä Nautelan kartanon löytöpaikkakokonaisuus. (Rautakautiset löytöpaikat merkitty peruskarttaliitteeseen ympyröillä, s. 19). Kaivauksia on tehty rautakautisilla muinaisjäännöksillä Vintalan Merolan kalmistossa vuosina 1930-31 ja 1935, Hulkkunanmäessä vuonna 1934 sekä Yli-Porossa vuonna 1981.

Lähimmät uhri- eli kuppikivet (yht. 7 kpl.) sijaitsevat Aurajoen toisella puolella Mäkkylässä Hulkkunanmäen ja Nautelan kartanon lähistöillä (H. Brusilan kuppikivi-inventointi 1991). (Peruskart-

taliitteeseen merkitty neliöllä, s. 19).

Lähin muinaislinna sijaitsee Ryökkään asuinpaikasta kaakkoon noin 1200 metriä, Kaskalan muinaislinna (viivoitettu Peruskarttaliitteessä, s. 19). Kaskalan linnassa on tavattu V:n muotoinen kivimuurin perusta, joka sulkee sisäänsä kahden korkean kumpareen välisen tasaisen kentän.

RÄHÄLÄN RYÖKKÄÄN KYLÄNMÄEN TAUSTAA

Vanhimmat löydöt Rähälän vanhalta kylämäeltä ovat viikinkiajalta, aaltokuvioiset saviastian palat, jos ei oteta huomioon epävarmoja kivikautisia löytöjä. 1400-luvun alusta ovat ensimmäiset kirjalliset maininnat Rähälän kylästä, joka jo silloin oli kylä ja jonka synty tämän vuoksi täytyy siirtää paljon aikaisemmaksi. (Karttunen K. I. 1931,23). Kylän nimi viittaa taloudelliseen toimintaa. Rähälä-nimi on levinnältään hämäläisvoittoinen, ja nimen taustalla on ilmeisesti eränkäyntiin liittyvä oravannahkaa merkitsevä raha. (Hiltunen 1988, 217).

Rähälän kylä kuuluu nk. suomalaisen oikeuden kyliin, joita on yleisesti pidetty vanhempina kuin ruotsalaisen oikeuden kyliä. Asutus on ollut jo rautakauden lopulla mahdollisesti jo viikinkiaikana (800-1050 jKr.) kiinteään. Uuden ajan alussa tiedetään Rähälässä olleen kahdeksan taloa. Rähälä oli jakokunnan kantakylä, johon myös Vintala kuului. Kylän kantatila oli Ryökkään tila. (Hiltunen 1988).

Milloin varhaisin maajako eli sarkajako tuli Varsinais-Suomeen, ei ole tiedossa. Liedosta mainitaan sarkajako Vääntelästä vuonna 1418. Peltojen uudelleen tangotus esimerkiksi Rähälässä tehtiin vuonna 1629. (Hiltunen 1988).

Ensimmäiset kartat Liedon alueesta tehtiin 1600-luvun puolessa välissä. Tällöin oli tarkoitus peruuttaa Kristiina-kuningattaren antamia nk. Norrköpingin päätöksen tiloja, joita ei saanut myydä tai pantata, ellei sitä ensin tarjottu kruunulle. Vaikka peruutus olikin seurauksiltaan vähäpätöinen, niin sen johdosta reduktiokomissio kuitenkin laaditutti karttoja työtä varten. Niiden tekijä oli maanmittari Hannu Hannunpoika (Hans Hansson), jonka Liedon sisältävä kartta on vuodelta 1656 (sivu 30). Tähän karttaa on merkitty Rähälän kohdalle ainakin kaksi ratsutilaa sekä mahdollisesti akatemian tila.

Toinen kartta, joka on raportin liitteenä, liittyy isojakoon. Kartta on 1770-luvulta, jossa vanhan kylämäen kohdalle on merkitty, niinkuin jo uuden ajan alussakin oli ollut, kahdeksan tonttia (sivu 31). Sivun 32 karttaan on merkitty isojakokartan tontit kylämäen kohdalle.

Kylän talot siirrettiin hajalleen jokaisen talon peltojen läheisyyteen 1800-luvun puolivälin jälkeen. Nykyisin mäellä on yksi talo, joka on rakennettu 1920-luvulla kesähuvilaksi. Talo toimii nykyisinkin kesähuvilana.

Rähälän kylämäen läpi kulkeva tie oli tärkein Liedon paikal-

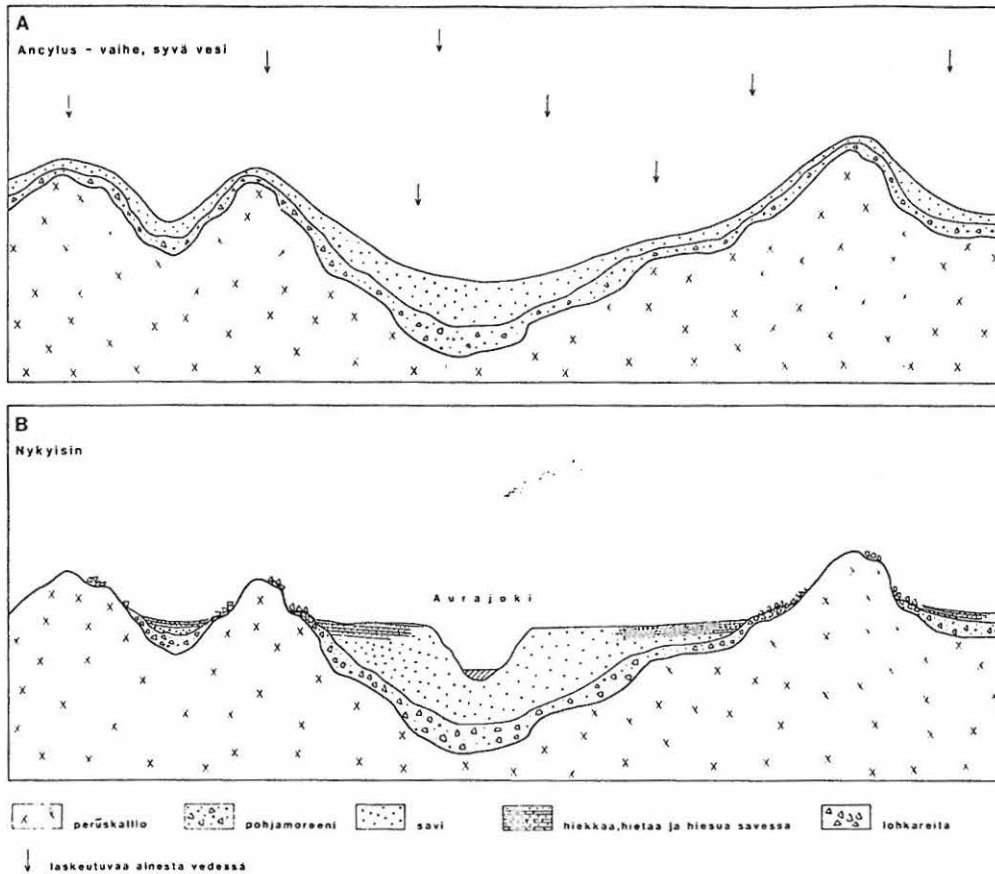
listeistä. Nämä paikallistiet olivat vielä keskiajalla vain jalan tai ratsain kuljettavia polkuja, joita uudella ajalla nimitettiin tavallisesti kirkkoteiksi. Rähälän läpi menevä nk. Rantatie kulki Liedon kirkolta aina Lapinkulmalle saakka. 1500-luvulla tien varrella yhtenä sotaväenosastojen majapaikkana käytettiin Rähälän kylää. (Hiltunen 1988,254). Tie on linjattu edellisen kerran 1970-luvun alussa. Ennen tätä tie kulki noin 5 metriä lännempänä mäen päällä.

KESÄN 1993 TUTKIMUSALUEEN MAANTIETEELLISISTÄ PIIRTEISTÄ

Kaivausalue sijaitsi kesantopellolla mäen melko tasaisella laella. Myös Peltoalue on rajautunut tasaiselle alueelle. Pelto C sijaitsee vanhan Rantatien (nykyisin Vintalantie) itäpuolella. Pelto on osin mäen tasaisella laella, mutta itäpuoli viertää hyvin jyrkästi kaakkoon Rähälän ojan rotkoon päin. Kaivausalueen länsipuolella peltoalue alkaa viertää hyvin jyrkästi vakolaaksoon, jossa Aurajoki virtaa. Rähälänoja yhtyy Aurajokeen kaivausalueesta lounaaseen noin 300 metrin päässä (kuva 1, sivu 23).

Rähälän kylä kuuluu Liedon keskiosan viljelylakeuksiin, jota jokien vakolaaksot pilkkovat. Alue on pääasiassa savipeltoa, jossa korkeuserot jäävät 5-10 metriin ja laajoilla alueilla sen allekin. Rähälän kylä kuuluu viljelylakeuksien pohjoiseen osaa, jossa Aurajoki on kuluttanut syvemmän vakolaakson kuin missään muualla Liedossa. Tämän alueen jokitörmillä korkeuserot kohoavat paikallisesti yli 10 metrin. (Mansikkaniemi 1988, 7). Näin on

esimerkiksi kaivausalueen kohdalla. Kuva I sivulla 8 esittää kaavamaisesti Aurajoen vakolaaksoa, jonka läheisyydessä savimaal-la Rähälän vanha kylämäki sijaitsee.

8. Kaavakuva Liedon maaperän eräästä kehitysvaiheesta (A) sekä nykyinen rakenne (B).
(Tapahtuman kulku selvitetään tarkemmin tekstissä.)

KAIVAUSTEN MITTAUKSET JA DOKUMENTOINTI

Kaivausalue

Aluksi alueelle tehtiin viisi 10 metrin pituista ja metrin levyistä koeojaa. Neljä niistä tehtiin pellolle A (pelto, missä kaivausalue sijaitsi). Yksi koeoja, koeoja 5, tehtiin pellolle B. Koekuoppia pellolle A tehtiin 32 kpl ja pellolle B 15 kpl, yhteensä 47 kpl (kartta 3). Pellon B koekuopat olivat tyhjiä eikä

savisen kyntokerroksen alta tullut näkyviin muuta kuin puhdas savi. Koeojan 5, joka sijaitsi Pelto B:n reunalla, maa-aines oli hyvin sekoittunut.

Turun tiepiiri mittasi takymetrillä kaivausalueen läpi linjatun tien keskilinjan. keskilinjan molemmin puolin aukaistiin kaivausaluetta enintään 7,5 metriä. Kaivausalueen leveys oli enintään 15 metriä. Kaivausalueen muoto johtuu siitä, että aluetta avattiin kaivinkoneella pituus suuntaan, aina niin pitkälle kuin joitakin rakenteita tuli näkyviin. Leveyssuunnassa samaa ei voitu tehdä, koska tarkoituksena oli kaivaa vain tien alle jäävä osuus (esimerkiksi rakenne 27 on vain osin otettu esille, katso kartta 6).

Pelto A:n koekuoppien ja koeojien perustella avattu kaivausalue oli noin 316 neliömetrin suuruinen, joka paalutettiin kahden metrin välein. Alueen x-kordinaatit kasvavat koilliseen ja y-kordinaatit kaakkoon. Kaivausalueella kaivettiin pintamaan poiston jälkeen vain esiin tulleita rakenteita. Osa rakenteista kaivettiin noin 10 cm tasoissa pohjaan saakka. tasot dokumentoitiin joko piirtämällä tai valokuvaamalla. Näiden rakenteiden profiilit myös piirrettiin. Koska aikaa oli rajallisesti täytyi joissakin suurimmissa rakenteissa tehdä kompromissi ja kaivaa vain puoliksi, jolloin rakenteen profiili vain piirrettiin. Kaikki paalunjäljet myös puolitettiin ja niistä piirrettiin profiilit (Kartta 6).

Kartassa no. 7 on ilmoitettu rakenteittain, minkälaisia karttoja

niistä on piirretty. Karttoja piirrettiin yhteensä 41 kpl. Erityyppisiä rakenteita huomioitiin kaivausalueelta yhteensä 38 kpl.

Pintapoiminta

Pelto C:n pintapoiminta tehtiin parin päivän aikana. Kaivajat kävelivät pellolla noin 2 metrin levyisiä linjoja pitkin. Löytökohdat merkittiin ja löydöt jätettiin paikoilleen. Löydöt saivat juoksevan numeron 1-n samalla, kun ne mitattiin vaaituskoneella paikoilleen (polaarikordinaatistoon vaaituskoneen astelukemien mukaan (katso kartta 4)). Kaikki, mitä oltiin merkitty pellostä otettavaksi, otettiin talteen kentällä. Vasta jälkitöiden yhteydessä tehtiin seulonta, jolloin löydöille jäi kentällä annettu numero. Löytöluettelossa pelto A:n löydöt ovat ensimmäisenä (1-228). Jokaisen löydön perässä on ilmoitettu karttaa 4 viittaava numero (kenttännumero).

KAIVAUSALUEEN RAKENTEET

SELVIMMÄT RAKENTEET

Rakenteista selvimmät olivat Rakenteet no. 4, 5, 19ab, 12 sekä 27 (Kartta 6).

Rakenne 4

Rakenne 4 sijaitsi kaivausalueen koillisosassa (katso kartta no

6). Se oli lähes pyöreä heti pintakerroksen poiston jälkeen. Halkaisijaltaan se oli noin 1,5 metriä. Rakenne oli osin tummaa likamaata, likamaata ja kiviä. Suurin päällä oleva kivi osoittautui kaivauksen edistyessä väärinpäin käännettyksi hioinlaakaksi. Hioinlaakan länsi puolella oli palaneen saven pieni alue. Tämän hioinlaakan lisäksi rakenteesta löytyi myös pieni hioin, joka oli ruskeaa hienojakoista hiekkakiveä (KM :491) (Hioimien sijainnit kartassa 10). Profiilikartassa rakenteen paksuus on enimmilläänkin vain 14 cm (kuva 11). Sen pinta osat olivat tuhoutuneet kyntökerroksessa, jonka paksuus oli noin 30 cm. Hiointen lisäksi rakenteesta 4 löytyi 6 saviastian palaa (KM :479-481). Neljä palaa oli pinnoiltaan mustia ja kaksi vaal.ruskeaa, joissa karkea sekoiteaines. Saviastian palat ovat joko rautakauden loppuun ajoittuvia tai keskiajan alkuun. Palanutta savea otettiin rakenteesta 4 vain muutamia esimerkkipaloja (KM :482-489). Palaneen saven joukossa oli ainakin yksi selvä katkelma ja kolme mahdollista savikiekon katkelmaa. Kuonaa löytyi yksi pala (KM :490) ja palanutta luuta kolme pientä palaa (KM :492).

Mikä rakenne 4 on ollut ? Mahdollisesti se on vähäkivinen tulisija. Mutta miksi hioinlaaka ja hioin ovat siinä, on vaikea ymmärtää. Toinen mahdollisuus, joka on myös todennäköisempikin, on jonkilainen jätekuoppa, johon on heitetty artefaktikatkelmien lisäksi hiiltä sekä palanutta luuta.

Rakenne 5

Rakenne 5 oli muodoltaan soikea. Se pituus oli 2,20 metriä ja

leveys leveimmästä kohdasta noin 0,70 metriä (kuva 15). Jäljellä olleen rakenne 5:n paksuus oli enimmillään noin 22 cm. Rakenteen ympärillä oli alle 10 cm levyinen puualue, joka on hiiltynyt rakenteen pohjoispuolelta (katso kartta no. 11). Rakenteen keskellä oli hyvin paljon palanutta savea. Saven selvät pinnat olivat maata vasten, joten savi oli palanut paikoilleen. Rakenteessa oli vain muutama isompi kivi.

Rakenne 5:stä löytyi vain yksi saviastian pala (KM :493), jossa on vain toinen pinta säilynyt. Säilynyt pinta on väriltään musta ja savimassa tiivis. Mahdollisesti pala ajoittuu keskiajalle. Palan värin ja massan perusteella voidaan olettaa, ettei palan toisessakaan pinnassa ole ollut lasitetta. Koska ajoitusta löytöjen perusteella ei voida tehdä, otettiin rakenteesta hiilinäyte, jonka tulokset saadaan Helsingin yliopiston ajoituslaboratoriosta aikaisintaan syksyllä 1994.

Rakenteen funktio jäi epäselväksi. Rakenne saattaa olla jonkinlainen uunin pohja, jonka rakentamiseen ei vielä ollut käytetty tiiliä. Keramiikan polttouuni se tuskin on ainakaan saviastioiden palojen vähyyden takia. Jos se on ollut uuni, niin mahdollisesti se on liittynyt ruuan valmistukseen.

Rakenne 12

Rakenne 12 sijaitsi kaivausalueen keskikohdan länsipuolella. Osittain rakenne näkyi jo koeoja 3:n luonaisosassa (rakenne 2). Rakenteesta kaivettiin vain puolet ajan säästämisen takia. Tämän

puolikkaan 1. tasosta piirrettiin tasokartta sekä rakenteen keskeltä profiilikartta (katso kartta no. 17). Myös tätä rakennetta kiersi lähes ympäri hiiltyneen puun reunus. Keskellä rakennetta oli tummaa likamaata, tiiltä, palanutta savea, sekä laastia että kiviä. Osa palaneesta savesta saattaa olla murentunutta tiiltä. Rakenne on mitä todennäköisimmin paikalla olleen talon uunin pohja. Se ajoituksesta voidaan sanoa, että se on uudelta ajalta. Rakenteesta tosin löytyi esimerkiksi pronssinen kannuksen solki (KM :508), jonka A. Pihlman ajoittaisi jo keskiajalle. Solki on joutunut mahdollisesti rakenteeseen täyttömaan tms. yhteydessä. Muita rakenteen löytöjä olivat toinen solki, 4 rautanaulaa, 4 saviastianpalaa, 4 hiointa tai hioimen katkelmaa, kivikiekon katkelma, palanut savi, kuona sekä palanut luu (KM :509-577).

Rakenne 19 ab

Mielenkiintoisin kaivausalueen rakenteista oli no. 19, joka sijaitsi kaivausalueen lounaispäädyssä (ks. kartta no 11). Rakenne koostui kahdesta pyöreähköstä osasta a ja b (ks. kartta no. 24), joista a oli isompi ja jatkui syvemmälle. Kartan 25 tasot 2 ja 3 on piirretty rakenteesta 19a.

Aluksi, kun kyntökerros oli kaivinkoneella otettu pois, näytti rakenne 19 yhdeltä pitkänmalliselta tummalta nokiselta alueelta, jonka päissä oli pyöreähköt alueet (kuva 6). Kuitenkin kaivettaessa alaspäin ne muodostuivat omiksi rakenteiksi 19a ja 19b. Rakenteiden 1. kerros kaivettiin tasossa, josta löytyi pa-

lamatonta luuta, lasia, palanutta savea sekä 2 saviastian palaa, jotka saattavat ajoittua nuoremmalle rautakaudelle (KM :579-580) (kuva 7).

Rakenteen 19b tumma noensekainen likamaa oli melko ohut, eikä siitä piirretty muita tasokarttoja. Rakenne 19a jatkui noin 50 cm syvyyteen. Mitä syvemmälle rakennetta 19a kaivettiin, sitä enemmän alkoi kiviä tulla esiin (kuva 8). Tasossa kaksi alkoi hahmottua puukehystä, jonka sisäpuolella suurin osa kivistä oli (kuva 9). Tasossa 3 näkyy selvemmin, miten kivet ja puukehys olivat suhteessa toisiinsa.

Saviastian paloja löytyi enemmän rakennetta syvemmälle kaivettaessa. Eniten paloja löytyi kuitenkin rakenne 19b 1-2 kerroksesta (KM :583). Paloja löytyi yhdestä kohtaan yhteensä 5 kpl (paino 205 g). Suurimmassa palassa näkyi astian kylkeä ja pohjan taitetta. Palat olivat samasta käsin tehdystä (ei treijatusta) astiasta, jonka pinnat ovat kiiltävän mustat. Kaikki rakenteesta 19ab löydetyt saviastian palat ovat saman tyyppisiä.

Rakenteesta otettiin makronäytteet, jotka Turun yliopiston kasvimuseon tutkija FT Terttu Lempiäinen analysoi. Näytteistä ei vielä keväällä 1994 ollut tullut lopullisia tuloksia, mutta alustavien tietojen mukaan näytteistä on löytynyt ohran, rukiin ja venhän (leipävehnä) jyviä, jotka ovat osaksi hiiltyneitä sekä hiiltyneitä viljan vihneitä. Joukossa on myös paljon rikkaruohon siemeniä, joista peltorusojuuri on hyvin edustettuna. Lopullinen raportti liitetään jälkikäteen tähän kaivauskertomukseen. Koska

saviastian palat viittaavat laajasti keskiaikaan, ajoitusta niiden perusteella ei voida tehdä kovin tarkasti. T. Lempiäisen mukaan leipävehnä yleistyi Suomessa mahdollisesti myöhäisellä keskiajalla. Koska mahdollisen tarkka aika olisi hyvin tärkeää, otettiin rakenteesta hiilinäyte radiohiiliajoitusta varten. Koska myös tämän ajoituksen tulokset saadaan vasta syksyllä, joten ne liitetään jälkikäteen tähän raporttiin.

Rakenne 19a on saattanut olla jonkinlainen viljan varastokuoppa, jonka seinät on vuorattu puulaudoilla. Viljat olisi säilytetty varastossa puhdistamattomina. Toisena vaihtoehtona on, että rakenne 19ab kohdalla on ollut puintipaikka tai riihi, jolloin esim. viljan vihneiden esiintyminen on ymmärrettävää. Kolmantena vaihtoehtona on jätekuoppa, jolloin kuitenkin viljan jyvien suurta määrää on vaikea ymmärtää.

Rakenne 27

Rakenne 27 sijaitsi aivan kaivausalueen länsiosassa. Rakennetta ei otettu kokonaan esille, koska se jatkui tielinjauksen ulkopuolelle (kuva 10). Tämä rakenne ajoittuu myös uudelle ajalle. Rakenteesta löydetty kokonainen tiili ajoittuu fil. lis. Kari Uotilan mukaan mahdollisesti 1700-luvulle, ei ainakaan sitä varhaisemmalle ajalle. Rakenteen pohjalla noin metrin syvyydessä tuli esille laakakiviä, jotka ovat mahdollisesti kuuluneet esimerkiksi kellarin lattian kiveykseen (ks. kartta 33). Muuten kivet olivat rakenteessa suuria rakennuksen perustuskivien kaltaisia (ks. kartat 32 & 33).

Löydöt rakenteessa 27 olivat osin selvästi uudelta ajalta esimerkiksi osa saviastian paloista (KM : 596, 599, 600), lasin palat (KM :605), sekä liitupiipun palaset (KM :606). Näitä vanhempia ovat mielestäni lasittamattomat harmahtavat saviastian palat (KM :596,598) sekä aaltoviivalla koristettu yksi saviastian palanen (KM :597). Myös savikiekon katkelmat (KM :601-604) kuuluvat vanhempiin löytöihin. Koska rakenne on uudelta ajalta, ovat vanhemmat löydöt joutuneet siihen epäilemättä täyttömaasta.

PAALUNJÄLJET

Kivelliset paalunjäljet

Paalunjälki, joissa on jäljellä tukikiviä löytyi kaivausalueelta yhteensä 5 kpl, rakenteet 9, 10, 15, 24, 38 (ks. kartta 7).

Paalunjäljessä, rakenne 38:ssä, yhtenä tukikivenä oli kuutiokivi (KM :615) (kuvat 12,13). Kuutiokivi saattoi olla vain tukikivien läheisyydessä olematta itse tukikivi tai se oli sekundaarisessa käytössä. Tukikivet olivat melko pieniä kiersivät vain rakenne 38:n ympäri kokonaisuudessaan. Paalunjäljet olivat "Iron Age Studies in Salo" teoksessa olevien tyyppien 1 ja 2 kaltaisia (SMYA 89:I-II 1986, 45, fig. 3:10).

Kivellisistä paalunjäljistä piirrettiin profiilikartat sekä rak. 38:sta tasokartta (ks. kartat 15,16,20,30, 41).

Kivettömät paalunjäljet

Kivettömiä tai epävarmoja kivettömiä paalunjälkiä tuli kaivauksissa esille 9 kpl, rakenteet 1,7,20,,23,25,30,31,32 ja 35. Paalunjälki, rakenne 1, tuli esille jo koeoja kahdessa (kartta 8). Neljässä paalunjäljen pohja oli suora ja yhdessä oli vielä maatonutta puuta jäljellä (rak. 7,21,23,31). Kaksi oli pyöreäpohjaista, rak. 32 ja 35 (Kartat 37,38).

MUUT RAKENTEET

Kaivausalueen muut rakenteet ovat hyvin epämääräisiä. Vaikka joistakin löytyi esimerkiksi myöhäisen rautakauden saviastian paloja, ei niitä voida yksiselitteisesti ajoittaa niiden perusteella. Koska alueella on tehty vuosisatoja maanmuokkausta ja muuta siihen kohdistuvaa toimintaa, ovat löydöt saattaneet siirtyä sekoittua (esimerkkinä rakenteesta 12 löydetty keskiaikainen mahdollinen kannuksen solki). Rakenteet eli tummat jäljet kyntökerroksen alapuolella liittyivät suurimmaksi osaksi paikalla olleisiin rakennuksiin ja rakenteisiin (esimerkiksi aitoihin ja aitauksiin). Kaivausalueen läpi kulki kaksi ojaa, joista rakenne 34 oli kaakkois-luoteissuuntainen ja rakenne 29 itä-länsisuuntainen (katso kartta 6).

LOPUKSI

Alueen pintamaasta löytyi rautakauden lopusta aina 1800-luvulle saakka ajoittuvia löytöjä (km 28215:354-478, 618-632). Hionoim-

piin löytöihin kuuluu kyntokerroksesta löytyneet ristiretkiaikaan ajoittuva miekantupenkenkään (KM :355) sekä mahdollisesti keskiaikainen luuluistin (KM :374). Suuri osa rakenteista sisälsi eriaikaisia löytöjä. Poikkeuksena olivat rakenteet 4,5 ja 19ab. Sekoittuneisuus on hyvin ymmärrettävää, koska tämän pienen alueen asutushistoria on lähes tuhannen vuoden pituinen aina viikinkiajasta 1800-luvun puoliväliin saakka. Rakenteet olivat tuhoutuneet pinnasta kyntö- ym. töiden yhteydessä, jolloin löydöt olivat sekoittuneet. Vaikka rakenteet olivatkin tuhoutuneet päällimmäisistä kerroksistaan, pystyttiin osa rakenteista tulkitsemaan rakennuksien osiksi (rak. 12, 27 sekä mahdollisesti 11), paalunjäljiksi sekä varasto että jätekuopiksi.

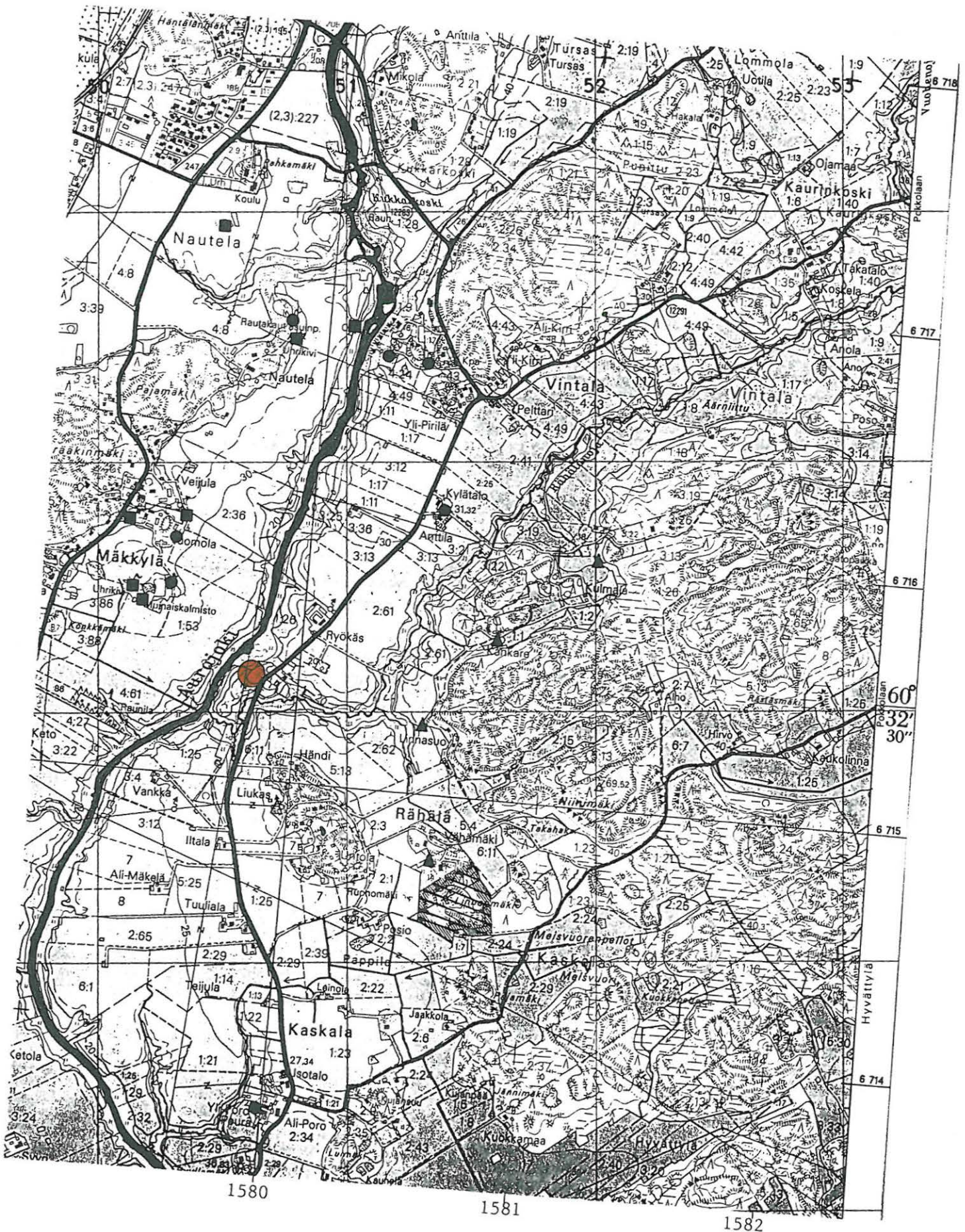
Turussa 18.5.1994

Eeva Raike

OTE PERUSKARTASTA 1044 10, HKI 1984

- Kaivausalue, Rähälä Ryökäs x=6715 42 y=1579 80
- rautakautinen löytöpaikka
- ▲ kivikautinen löytöpaikka
- kuppikivi

LIETO RÄHÄLÄ RYÖKÄS

MV-negatiivit

96675-96734

- 96675-6 Yleiskuva kaivausalueesta koilliseen.
 96677-81 Panoraama, kaivausalueesta ja sen lähiympäristöstä. Vasemmalla Aurajoen toisella puolella oleva Mäkkylän Hulkkunanmäen rautakautinen löytöpaikka, oikealla Rähälän vanha kylämäki. Kohti luode-koillista.
- 96682-87 Panoraama kaivausalueelta Aurajoelle päin, Takana näkyvässä Mäkkylän Hulkkunanmäki. Kohti itään.
- 96688 Koeoja kahden tumman läikkä, mahdollisesti paalunjälki (rakenne 1). Kohti koillista.
- 96689 Koeoja kahden tumma jälki (rakenne 1) profiilissa. Kohti koillista.
- 96690 Koeoja kolmen tumma läikkä (rakenne 2). Kohti kaakkoa.
- 96691 Koeoja tumma läikkä (rakenne 2) kaivettu syvemmälle, kiviä. Kohti kaakkoa.
- 96692 Koeoja 4. Kohti luodetta.
- 96693 Kaivaja Minna Hautio.
- 96694 Kaivausalueella aukaistaan bobcatilla. Työtä valvomassa M. Hautio. Maakasoja läpikäymässä P. Rislä, lapioimassa T. Heikkinen. Kohti pohjoista.
- 96695 Kaivaja Päivi Hakanpää.
- 96696 Mittauksia pohtimassa vaaituskoneen edessä piirtäjä M. Sartes ja tutk.apulainen H. Asplund.
- 96697 Kaivausalue kokonaisuudessaan aukaistu ja paalutettu. Kohti pohjoista.
- 96698-99 Panoraama kaivausalueesta, joka kokonaisuudessaan aukaistu ja paalutettu. Kohti pohjoista.
- 96700 Kaivauskoira Rapsu.
- 96701 Kaivausalueen rakenne 5. Kohti länttä.
- 96702 Kaivausalueen rakenne 5. Kohti pohjoista.
- 96703 Kaivausalueen rakenne 4, taso 1. Kohti itää.
- 96704 Kaivausalueen rakenne 4, taso 1. Kohti länttä.
- 96705 Kaivausalueen rakenne 8, taso 1. Kohti etelää.
- 96706 Kaivausalueen rakenne 9 (paalunjälki). Kohti lounaista.
- 96707 Kaivausalueen rakenne 9:n profiili. Kohti länttä.
- 96708 Kaivausalueen rakenne 4. Rakenteen länsi osaa alettu kaivamaan. Kohti itää.
- 96709 Työkuva. Rakenne 5:n palaneen saven alueen kipsausta. Vasemmalta M. Hautio, M. Sartes ja H. Asplund.
- 96710 Kaivausalueen rakenne 4:n profiili. Kohti itää.
- 96711 Kaivausalueen rakenne 19 pintatasossa. Kohti itää.
- 96712 Kaivausalueen rakenne 19, taso 1. Kohti itää.
- 96713 Kaivausalueen rakenne 19:n toista sektori on alettu kaivamaan. kohti itää.
- 96714 Kaivausalueen rakenne 12:n lounaisosa pintakerroksessa. Kohti kaakkoa.
- 96715 Kaivausalueen rakenteesta 19 löytynyt saviastian pala.
- 96716 Kaivausalueen rakenteen 27 luonaisosa. Kohti kaakkoa.
- 96717 Kaivausalueen rakenteen 19 etelä sektorin pohjalla oleva puukehikko. Kohti pohjoista.

- 96718 Kaivausalueen rakenteen 19 profiilia. Kohti pohjoista.
- 96719-21 Kaivausalueen rakenteen 12 profiilia panoraamana. Kohti koillista.
- 96722-25 Rakenteen 12 profiilia panoraamana. kohti koillista.
- 96726 Rakenne 19, eteläinen sektori kaivettu pohjaan. Kohti itää.
- 96727 Rakenne 27, lounaisosa kaivettu pohjaa. Kohti koillista.
- 96728 Rakenne 27, lounaisosan pohjalle olevat laattakivet näkyvissä.
- 96729 Rakenne 39, paalunjälki.
- 96730 Rakenne 39, paalunjäljen profiili. Kohti kaakkoa.
- 96731 Rakenne 27, luonaisosa kaivettu pohjaan. kohti koillista.
- 96732-34 Panoraama kuva Hulkkunanmäen rautakautiselta löytöpaikalta kohti kaivausaluetta. Kohti itää.
- DIAT
- 29379 Yleiskuva kaivausalueelle päin Mäkkylän Hulkkunanmäeltä. Kohti itään.
- 29380 Yleiskuva kaivausalueelta Hulkkunanmäelle päin. Kaivausalueella mitailemassa etualla M. Hautio, kauempana M. Sartes. Kohti länttä.
- 29381 Työkuva. Kaivinkone poistaa peltomulta kerrosta kaivausalueelta. M. Sartes valvomassa.
- 29382 Yleiskuva. Koko kaivausalueelta poistettu peltomultakerros. Kohti koillista.
- 29383 Rakenne 4. Puoliksi kaivettu. Kohti kaakkoa.
- 29384 Rakenne 5. Pintataso puhdistettu. Kohti koillista.
- 29385 Rakenne 19. Pintataso puhdistettu. Kohti itään.
- 29386 Rakenne 19. Eteläinen sektori kaivettu lähes pohjaa saakka. Pohjalla näkyvissä puukehikkoa. Kohti W.
- 29387 Rakenne 19. Pohjoisprofiili. Kohti pohjoista.
- 29388 Rakenne 38, paalunjälki, joka kivillä ympäröity.
- 29389 Rakenne 38, paalunjälki. Profiili. Kohti kaakkoa.
- 29390 Esine. Miekan tupenkenkäin, mahdollisesti ristiretkiajalta. Pintamaalöytö.
- 29391 Esine. Solki, joka mahdollisesti kenkäimestä. Rakenteesta 12.
- 29392 Esine. Pieni Pronssinen helmi.
- 29393 Esine. Pronssinen korjauslaatta, jossa kiinni pieni niittejä.
- 29394 Saviastian paloja. Koristeena aaltokuviota.
- 29395 Saviastian paloja. Koristeena verkkokuviota.
- 29396 Saviastian paloja. Koristeettomia. pinta mustaa kiillotettua. Rakenteesta 19.
- 29397 Saviastian paloja. Koristeettomia. Pinta mustaa kiillotettua. Osa rakenteesta 19.
- 29398 Saviastian pala. Pinnat vaalea kellertävän ruskeita sisältä harmaa.
- 29399 Savikiekon katkelmia. Pellosta C pintapoimittu.
- 29400 Savitiivistettä.
- 29401 Kuutiokivi. Pellosta C pintapoimittu.
- 29402 Kuutiokiviä 3 kpl, joista alin rakenteesta 38, muut pellosta C pintapoimittu.
- 29403 Luuluistimen toinen pää. Kaivausalueen pintamaasta.
- 29404 Luuluistin kokonaisuudessaan.

KARTTALUETTELO

Yleiskartta, tutkitut alueet	mk 1:2000	33
Yleiskartta	mk 1:2000	34
Kaivausalue ja koekuopat	mk 1:500	35
Pelto C pintapoiminta-alue	mk 1:200	36
Kaivausalueen vaaituskartta	mk 1:100	37
Kaivausalueen rakenteet	mk 1:50	38
Selvitys rakenteiden kartoista	mk 1:50	39
Koeojat 1,2 ja 3	mk 1:50	40
Koeoja 5	mk 1:50	41
Rakenne 4	mk 1:20	42
Rakenne 5	mk 1:20	43
Rakenne 6	mk 1:20	44
Rakenne 7	mk 1:20	45
Rakenne 8	mk 1:20	46
Rakenne 9	mk 1:20	47
Rakenne 10	mk 1:20	48
Rakenne 12	mk 1:50	49
Rakenne 13	mk 1:20	50
Rakenne 14	mk 1:20	51
Rakenne 15	mk 1:20	52
Rakenne 16	mk 1:20	53
Rakenne 17	mk 1:20	54
Rakenne 18	mk 1:20	55
Rakenne 19 a j b, taso 1	mk 1:20	56
Rakenne 19 a ja b, tasot 1,2 ja profiili	mk 1:20	57
Rakenne 20, profiili	mk 1:20	58
Rakenne 21, profiili	mk 1:20	59
Rakenne 22, profiili	mk 1:20	60
Rakenne 23, profiili	mk 1:20	61
Rakenne 24, profiili	mk 1:20	62
Rakenne 25, profiili	mk 1:20	63
Rakenne 27, tasokartta	mk 1:20	64
Rakenne 27, profiili	mk 1:20	65
Rakenne 28, profiili	mk 1:20	66
Rakenne 30, profiili	mk 1:20	67
Rakenne 31, profiili	mk 1:20	68
Rakenne 32, profiili	mk 1:20	69
Rakenne 35, profiili	mk 1:20	70
Rakenne 36, profiili	mk 1:20	71
Rakenne 37, profiili	mk 1:20	72
Rakenne 38, profiili	mk 1:20	73

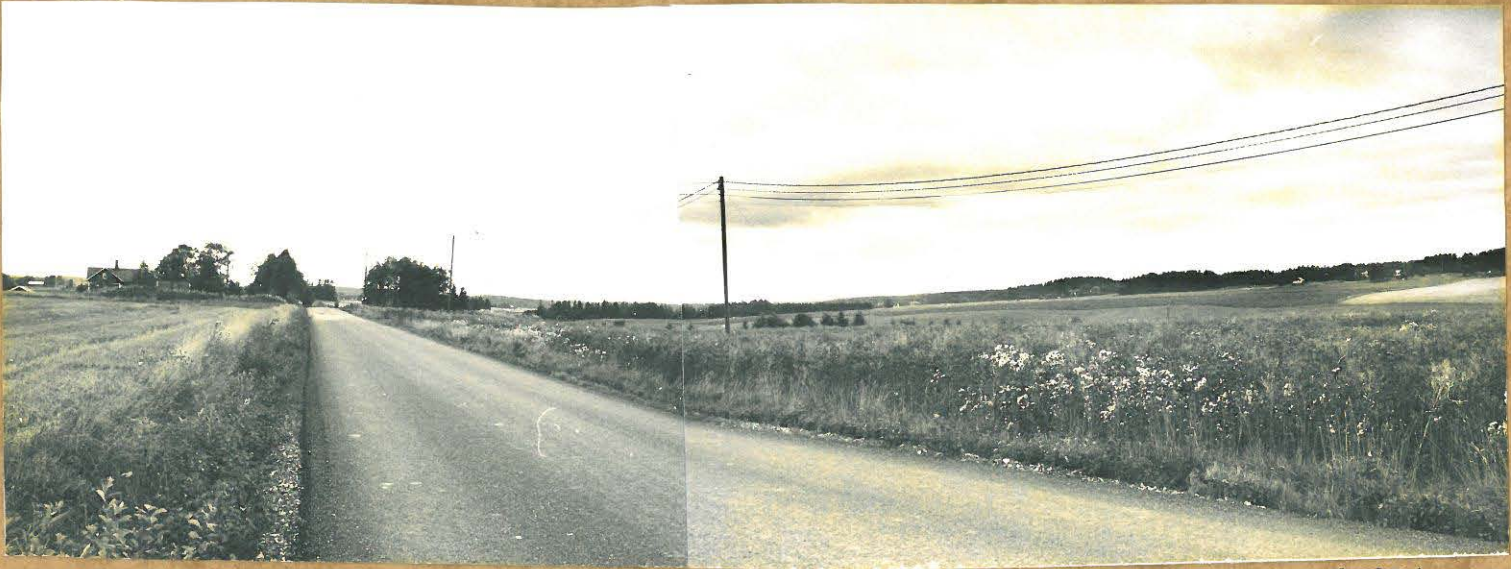
LIETO RÄHÄLÄ" RYÖKÄS , E. ROIKO 1993

96677-81

KUVA 1. Panoraami kaivausalueesta ja sen lähiympäristöstä. Vasemmalla Aurajoen toisella puolella on Mäkkylän kylän Huikkunanmäen rautakautinen löytöpaikka, oikealla Rähälän vanha kylämäki. → NW-NE.

LIETO RÄHÄLÄ RYÖKÄS , E. RAIKU 1993

96675-6

KUVA 2. Yleiskuva kaivausalueen ympäristöstä. Tien oikealla puolella ruiden takana kaivausalue
→

96732

KUVA 3. Yleiskuva Halkkunanmäenlta kohti kaivausaluetta

UETO RÄHÄLÄ RYÖKÄS, E. RAIKE 1993

96697

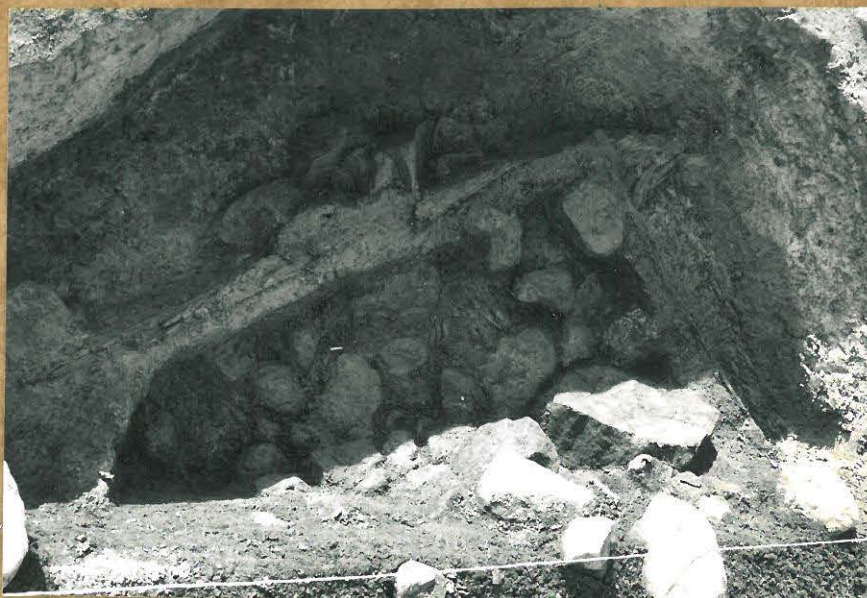
KUVA 4. Kaivausaluetta aukaistaan kaivinkoneella. Työtä valvomassa M. Hautio, P. Rista käy läpi maakasoja. Lapioidussa T. Heikkinen. → N.

96698-99

KUVA 5. Yleiskuva kokonaan aukaistusta kaivausalueesta. → N.

LIETO RÄHÄLÄ RYÖKÄS, E. RAIKE 1993

96777

KUVA 9. Rakenne 19. Eteläsektorin pohjalla oleva puuketätkö
→ N.

96727

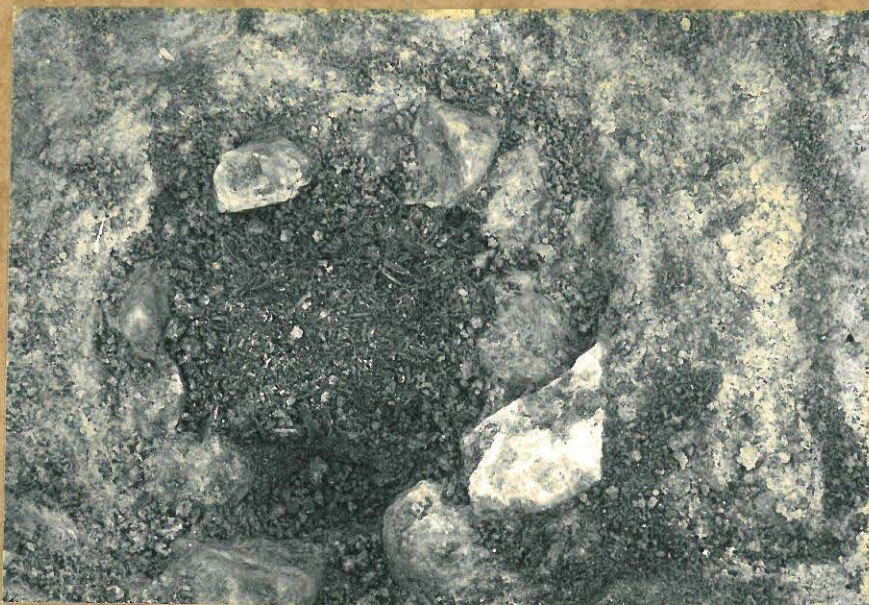
KUVA 10. Rakenne 27, eteläinen sektori kaivettu pohjaan.
→ E.

96710

KUVA 11 Rakenne 4:n profiili. → E.

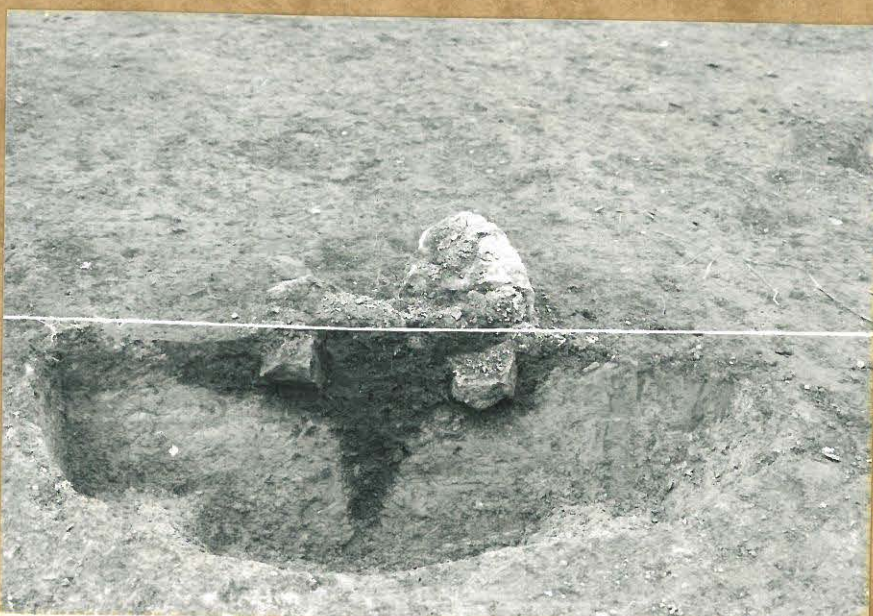
LIETO RÄHÄLÄ RYÖKÄS, E. RAIKE 1993

KUVA 12. Rakenn. 38, paalunjalki. 96729

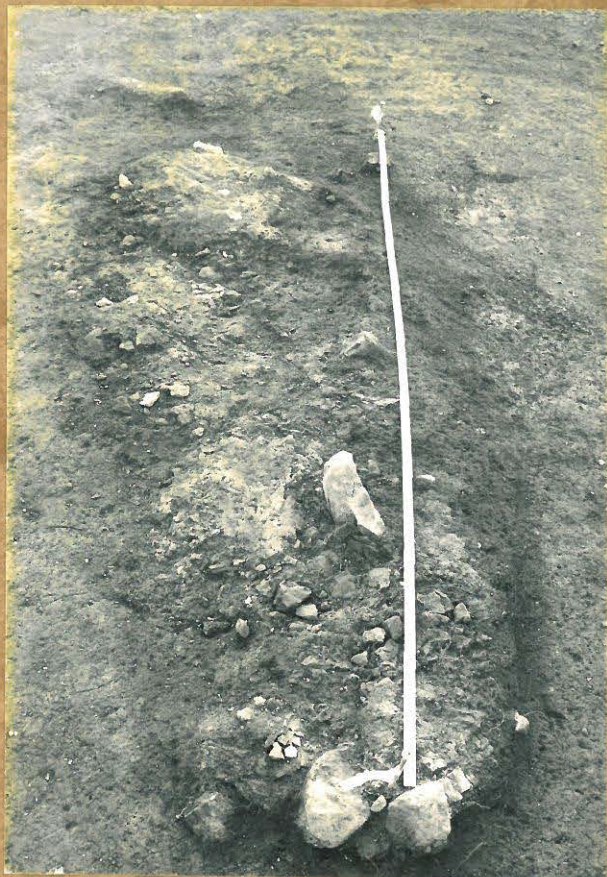

KUVA 13. Rakenn. 38, paalunjalkien profiili → SE 96730

KUVA 14. Rakenn. 9, paalunjalkien profiili → W 96707

LIETO RÄHÄLÄ RYÖKÄS, E. Raika 1993

96701

KUVA 15 Rakenne 5. → W

96709

KUVA 16 Työkävyä. Rakenne 5:n saarialueen kipsauslaiva
vas. M. Hautio, U. Sartes, H. Asplund ja
V. Rantanen

96705

KUVA 17. Rakenne 8, taso 1. → S

96700

KUVA 18. kaivauskoiran Rapsu

LIETO RÄHÄLÄ RYÖKÄS, E. Raike 1993

96712

KUVA 6. Rakenn 19, taso 1. → E.

96713

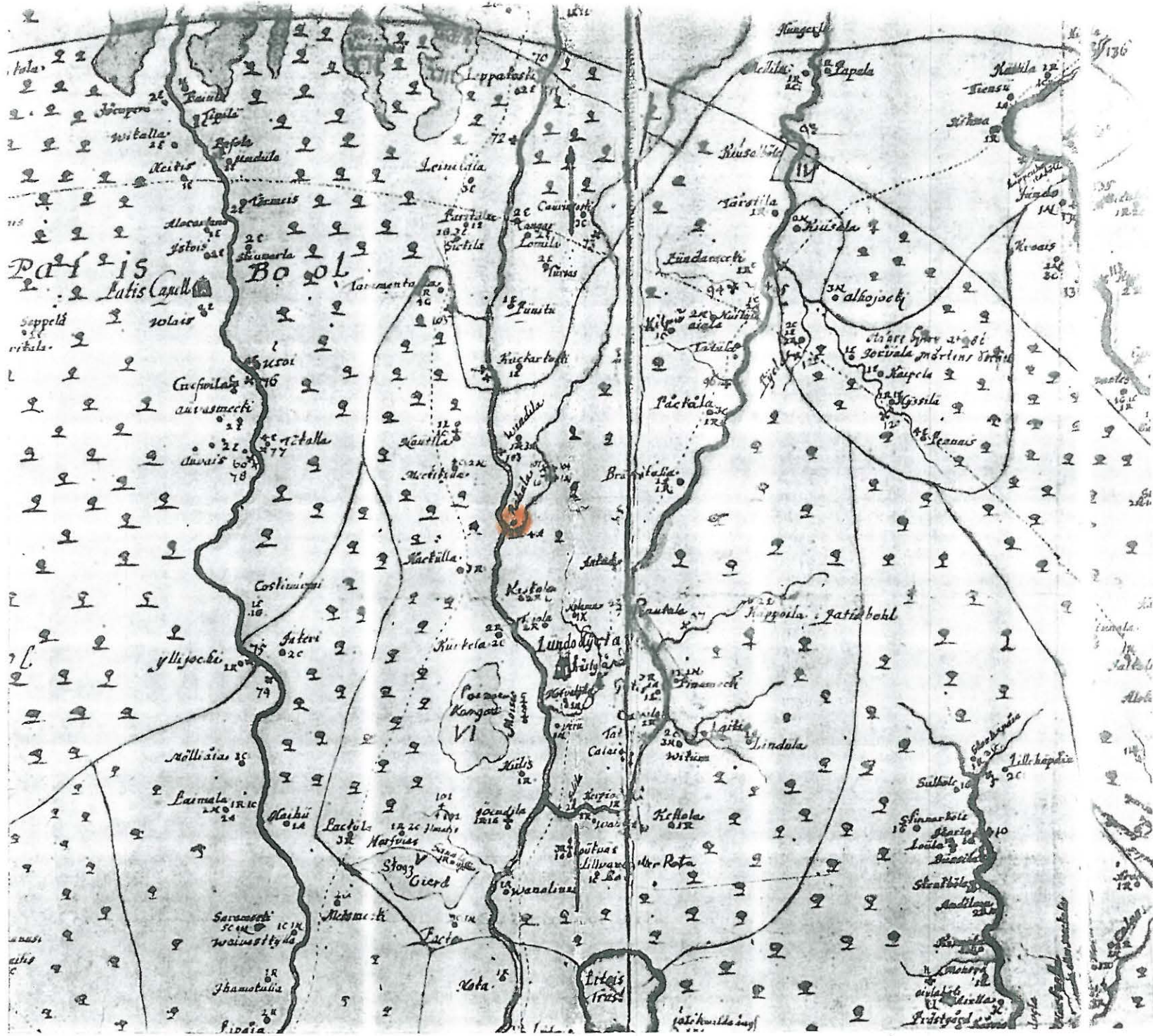
KUVA 7. Rakenn 19. Toista puolta on alku kaivannaan. → E

96718

KUVA 8. Rakenn 19:n profiili. → N

Kopio Hannu Hannunpojan kartasta
 Rähälän kylä merkattu punaisella

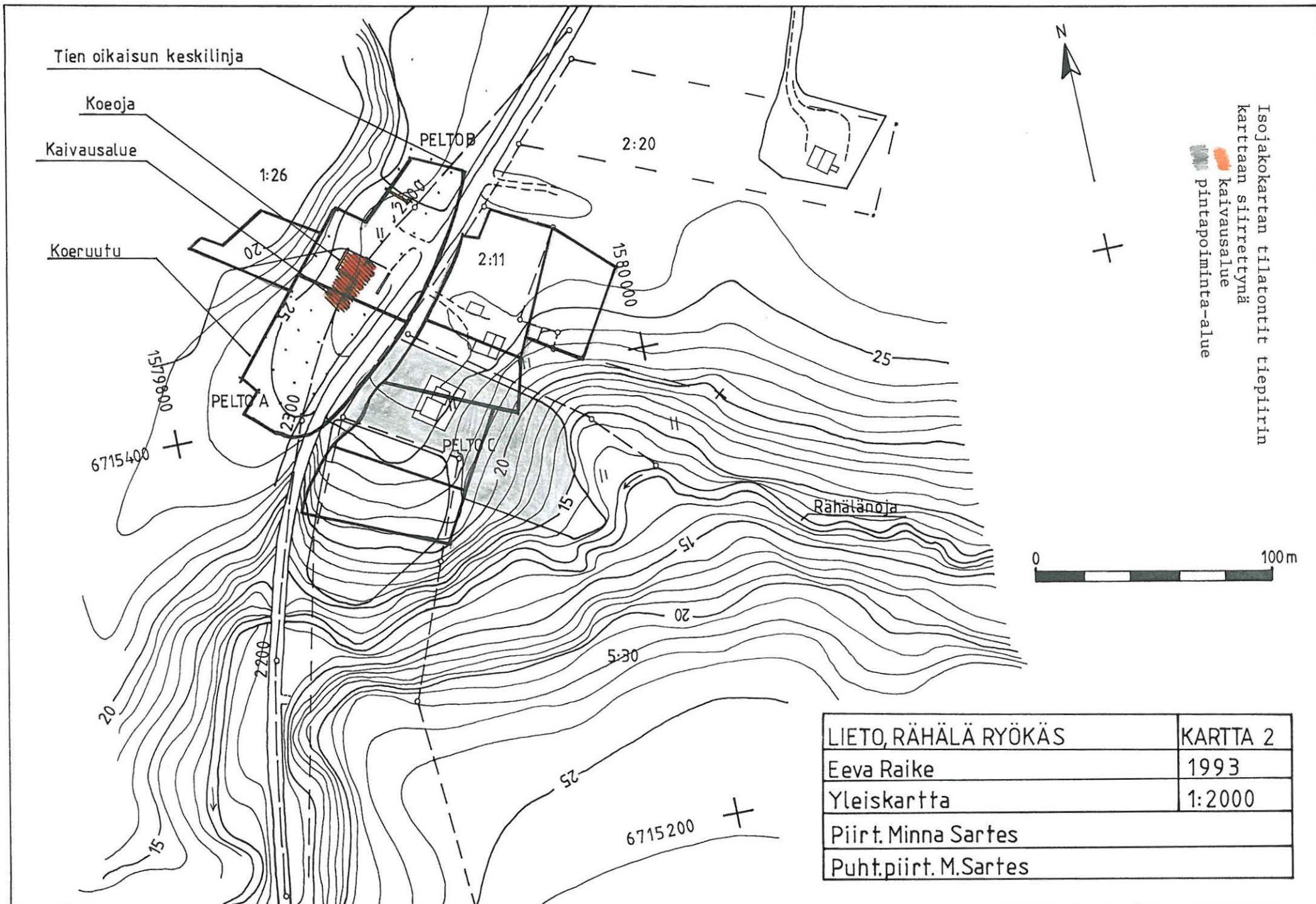

Kopio 1700-luvun
isojakokartasta

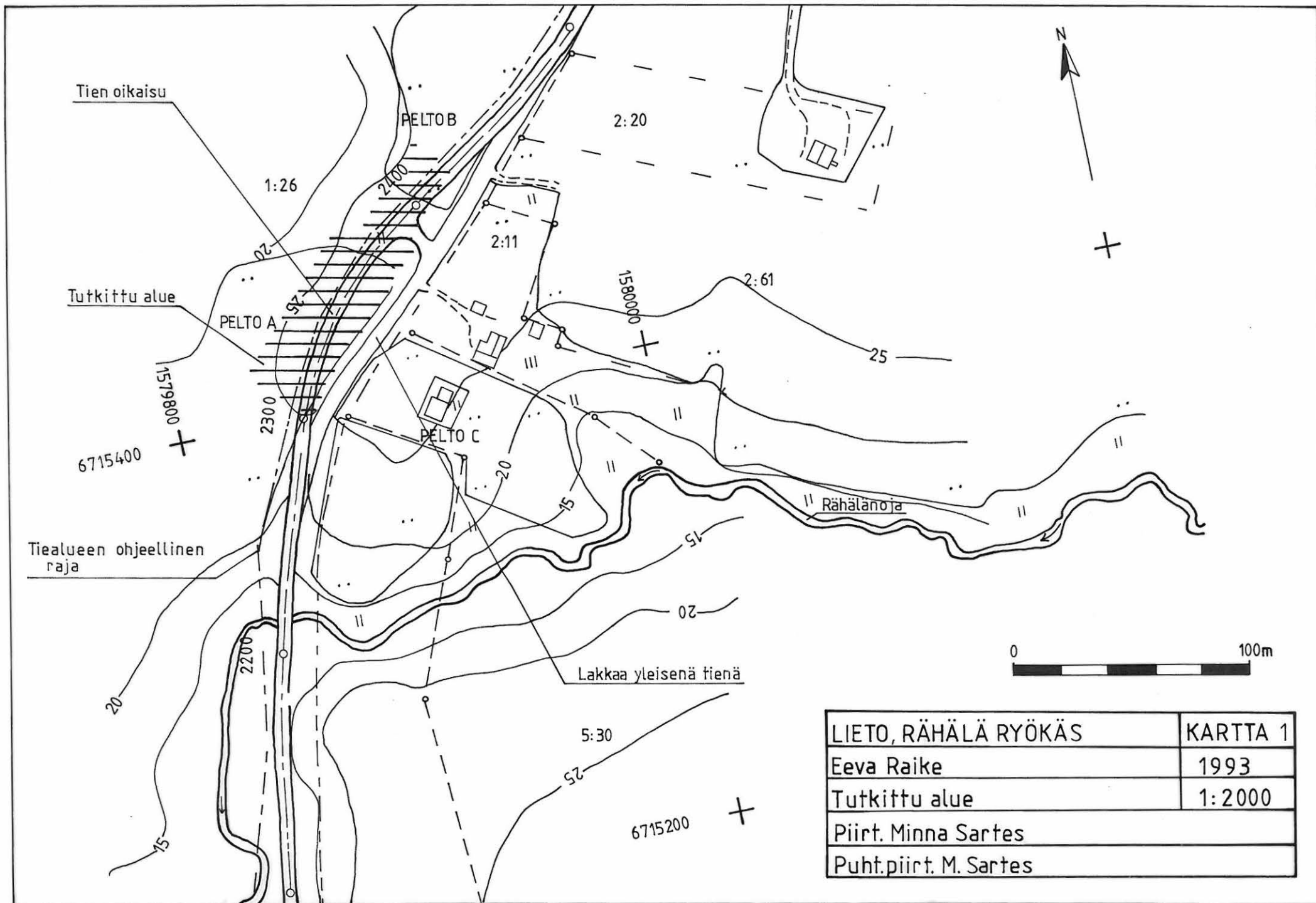
N° 3°
N° 4°
N° 4°

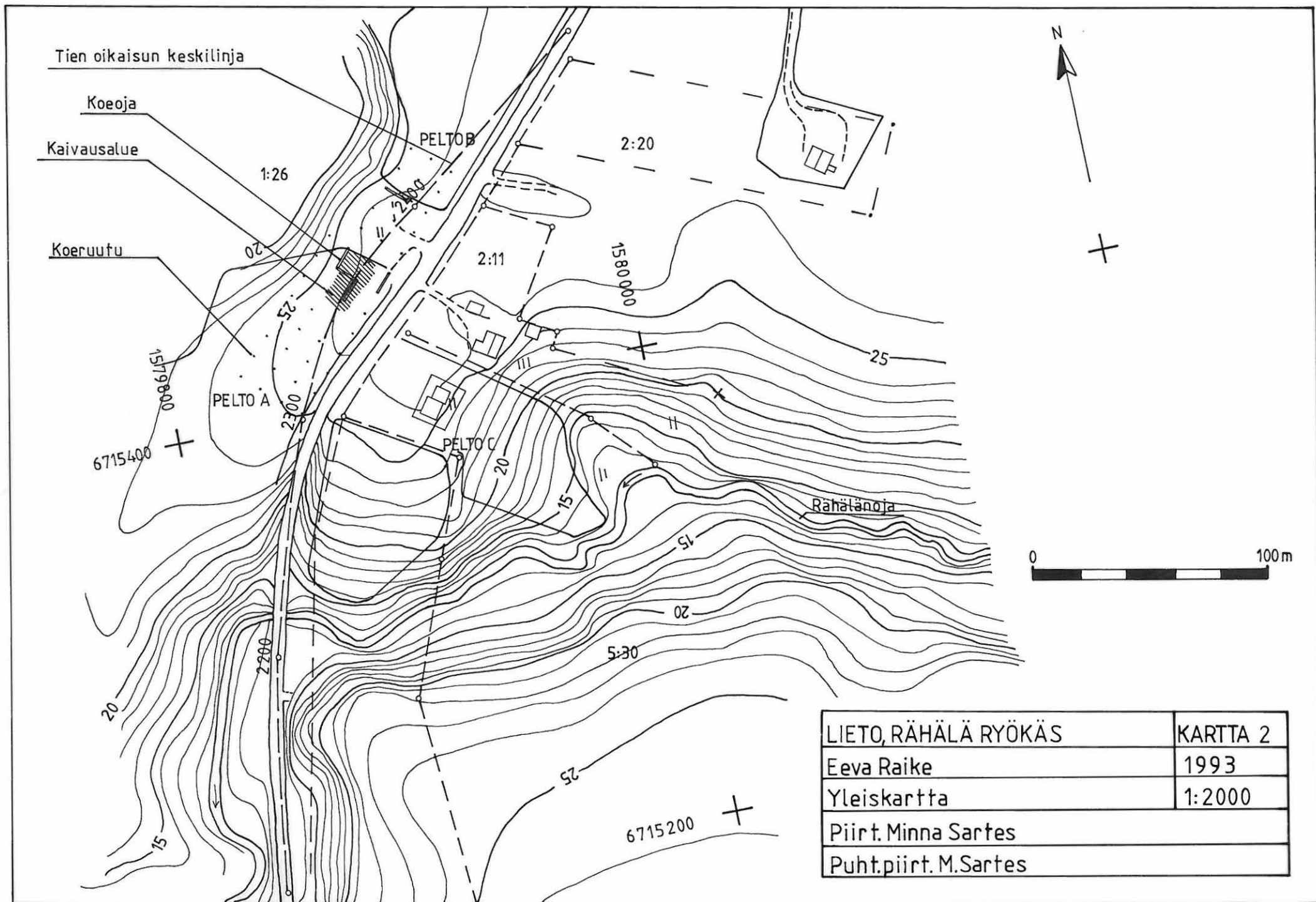
Suomenmaa
7.2000

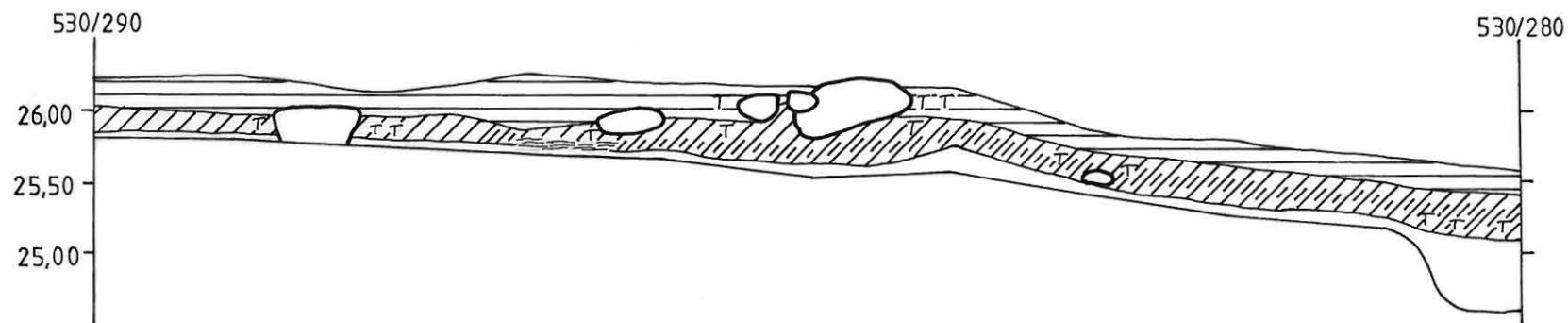
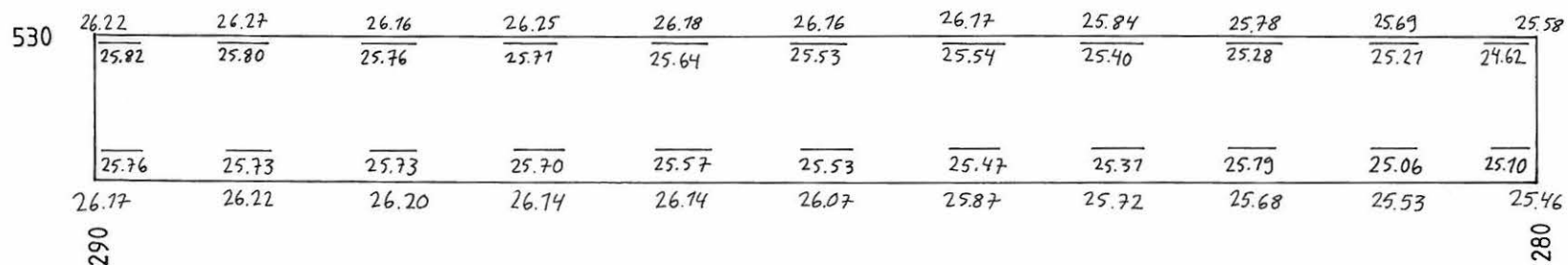

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 2
Eeva Raike	1993
Yleiskartta	1:2000
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M.Sartes	

- kyntökerros
- likamaa
- tumma likamaa
- puu
- tiili
- puhdas savi

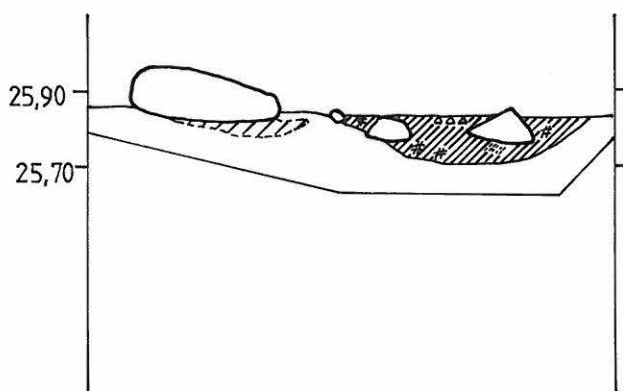
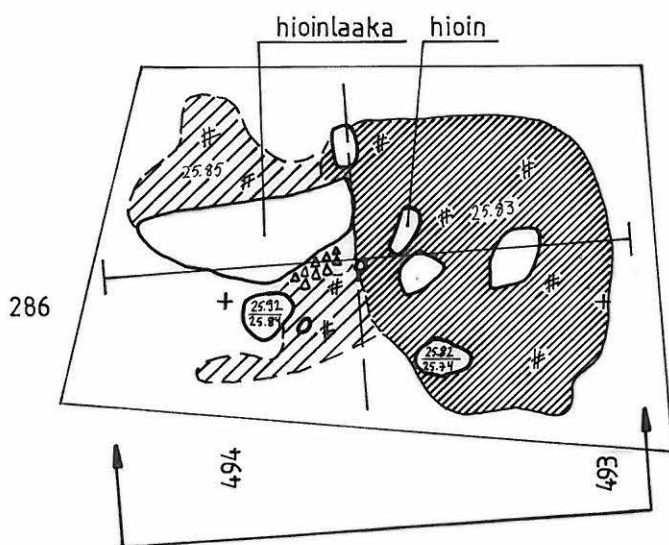

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 9
Eeva Raike	1993
Koeoja 5	1:50
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

287

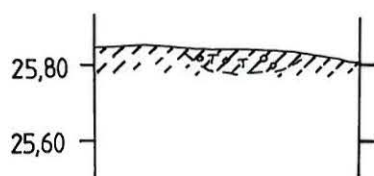
+

+

- likamaa
- tumma likamaa
- palanut savi
- hiili
- palamaton luu
- puhdas savi

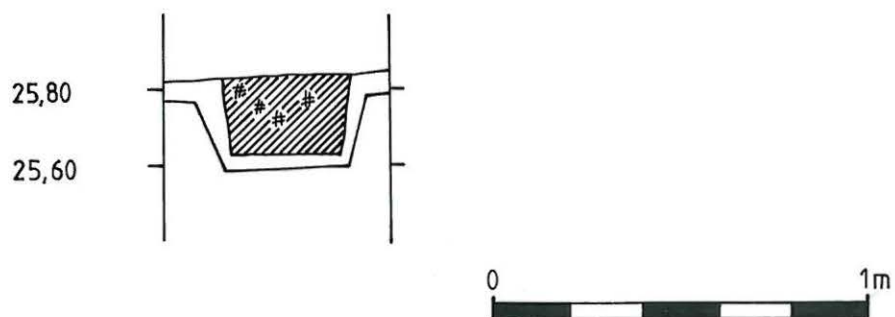
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 10
Eeva Raike	1993
Rakenne 4	1:20
Piirt. Minna Hautio	
Puht. piirt. M. Sartes	

- likamaa
- vaalea likamaa
- tiili
- puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 12
Eeva Raike	1993
Rakenne 6	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

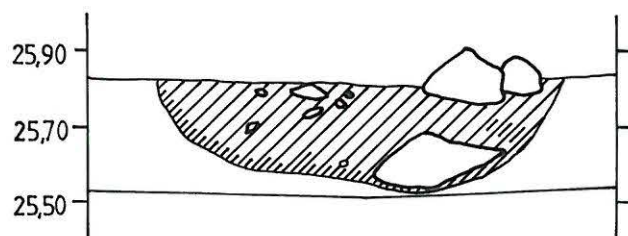

 tumma likamaa

 hiili

 puhdas savi

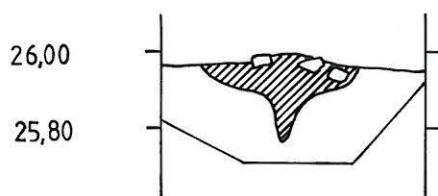
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 13
Eeva Raike	1993
RAKENNE 7	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

- likamaa
- tumma likamaa
- puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 14
Eeva Raike	1993
Rakenne 8	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

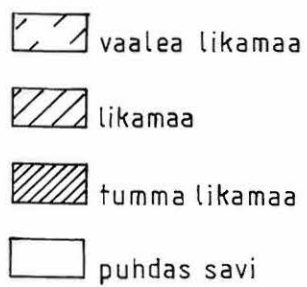

 tumma likamaa

 puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 15
Eeva Raike	1993
Rakenne 9	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M.Sartes	

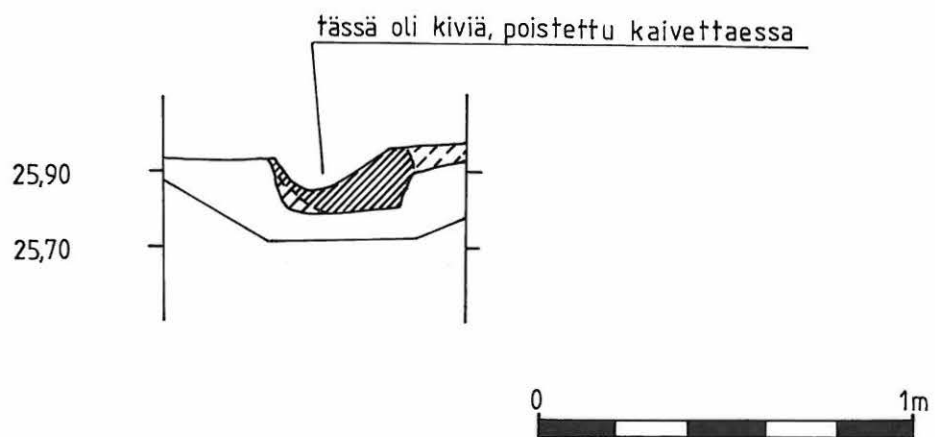
-

 vaalea likamaa

 likamaa

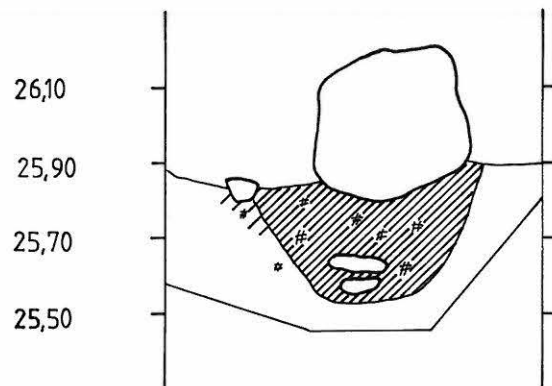
 tumma likamaa

 puhdas savi

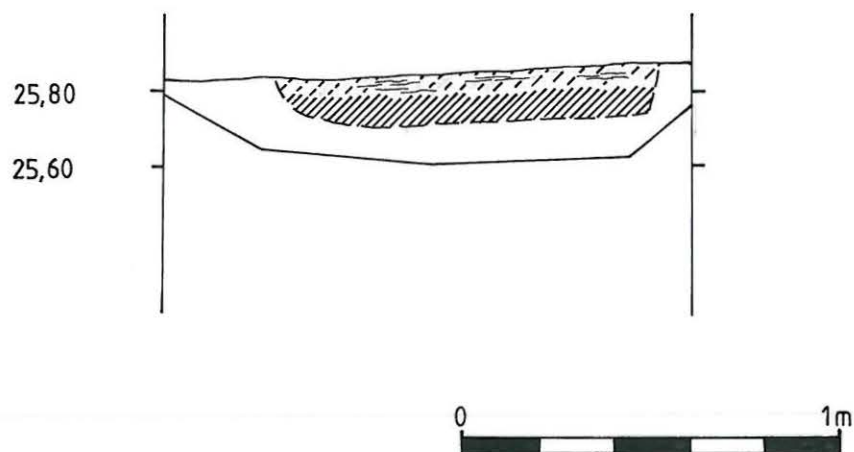
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 16
Eeva Raike	1993
Rakenne 10	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M.Sartes	

- likamaa
 tumma likamaa
 hiili
 puhdas savi

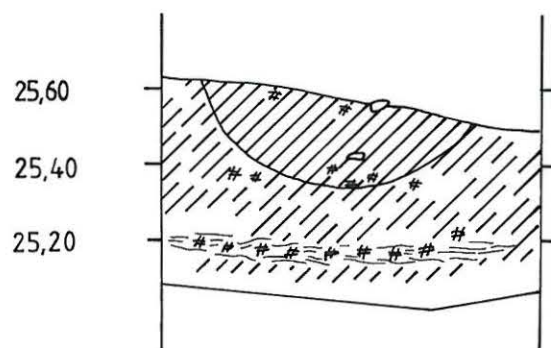
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 18
Eeva Raike	1993
Rakenne 13	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

- vaalea likamaa
 tumma likamaa
 puu
 puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 19
Eeva Raike	1993
Rakenne 14	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

- vaalea likamaa
 likamaa
 hiili
 puu
 puhdas savi

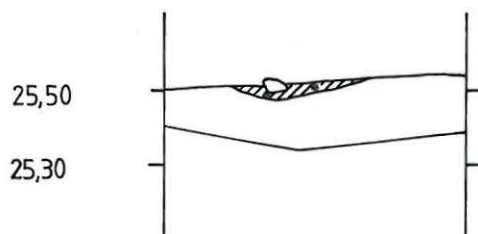

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 20
Eeva Raike	1993
Rakenne 15	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

 likamaa

 hiili

 puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 21
Eeva Raike	1993
Rakenne 16	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

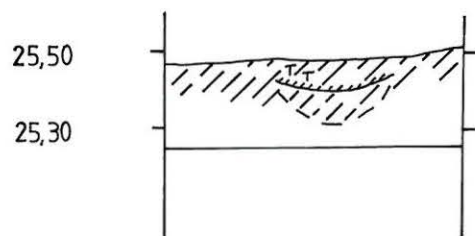
-

 vaalea likamaa

 tumma likamaa

 tiili

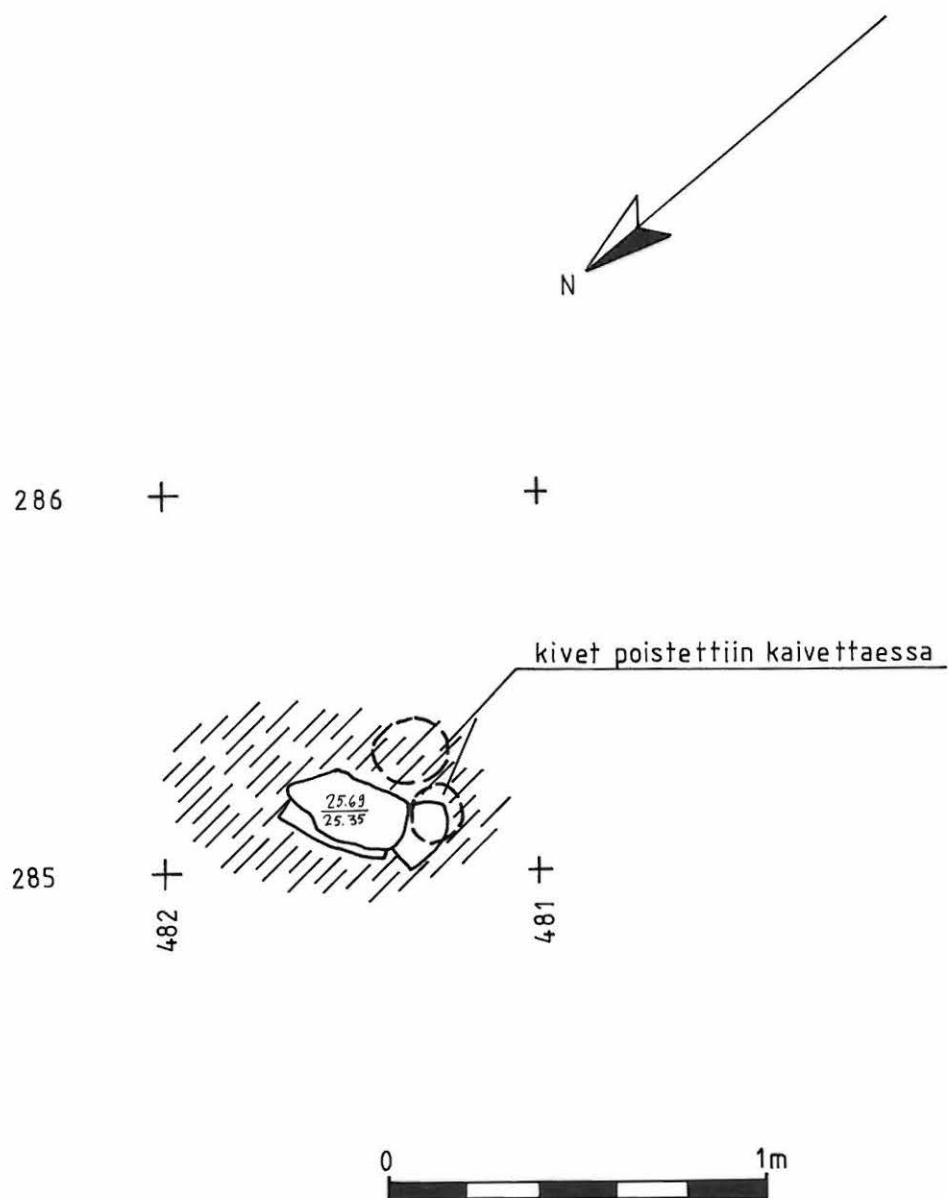
 puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 22
Eeva Raike	1993
Rakenne 17	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

 vaalea likamaa

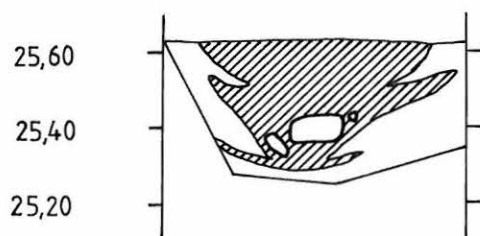
 puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 23
Eeva Raike	1993
Rakenne 18	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piir t. M. Sartes	

 tumma likamaa

 puhdas savi

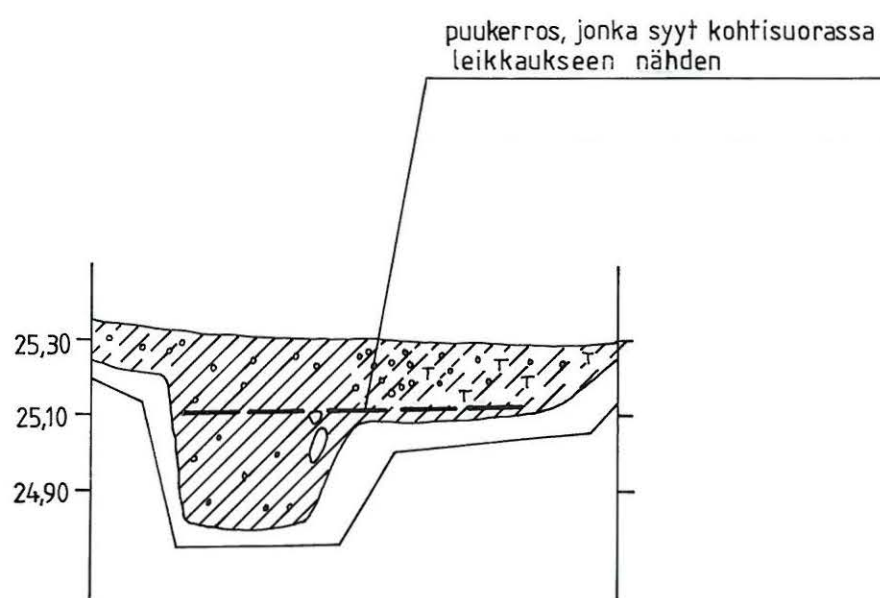

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 26
Eeva Raike	1993
Rakenne 20	1:20
Piirt. Minna Hautio	
Puht.piirt. M.Sartes	

 vaalea likamaa

 likamaa

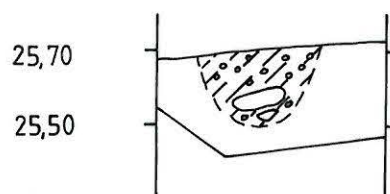
 puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 27
Eeva Raike	1993
Rakenne 21	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

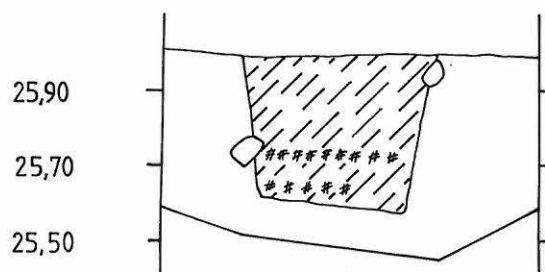
 vaalea likamaa

 puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 28
Eeva Raike	1993
Rakenne 22	1: 20
Piirt. Minna Sartes	
Piirt. M. Sartes	

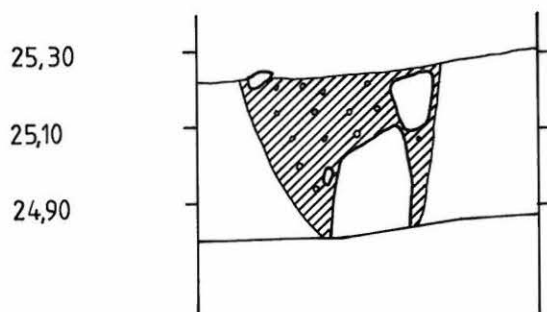
- vaalea likamaa
 hiili
 puhdas savi

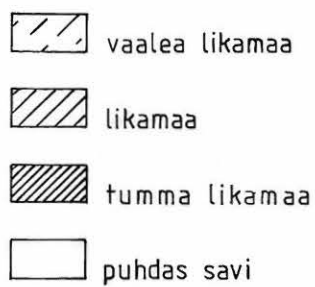
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 29
Eeva Raike	1993
Rakenne 23	1:20
Piirt. M. Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

 tumma likamaa

 puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 30
Eeva Raike	1993
Rakenne 24	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

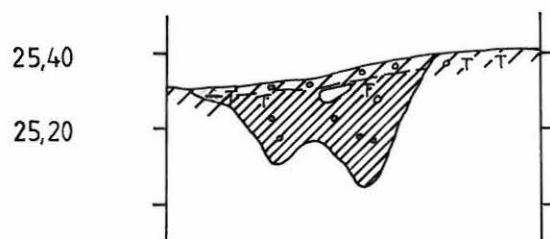
-

 vaalea likamaa

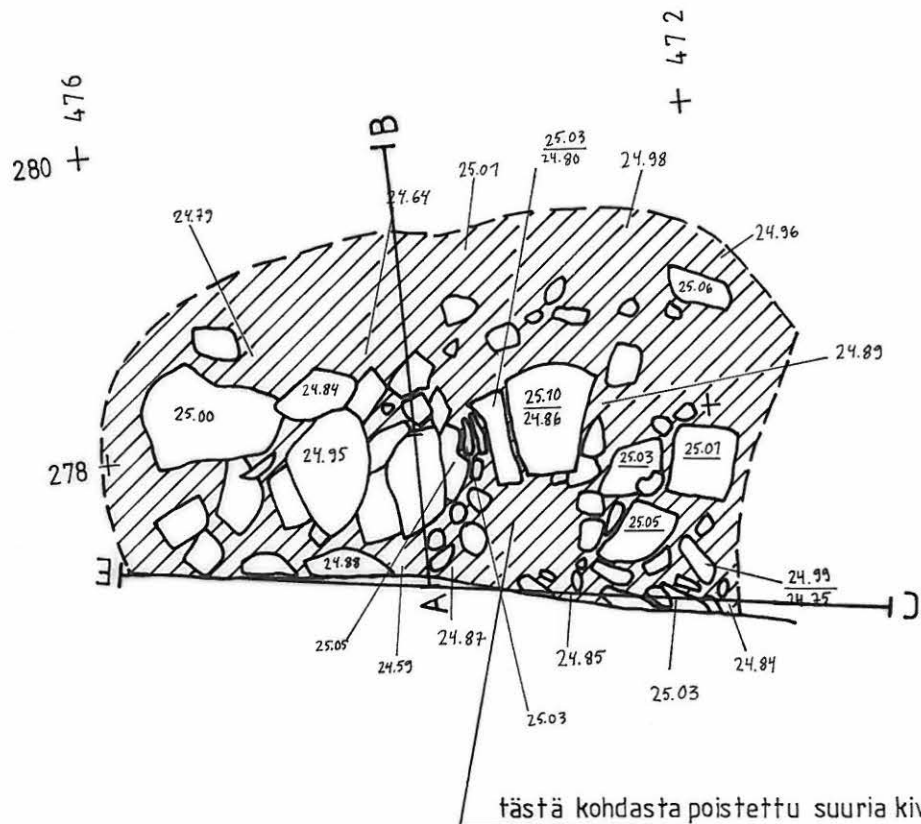
 likamaa

 tumma likamaa

 puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 31
Eeva Raike	1993
Rakenne 25	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

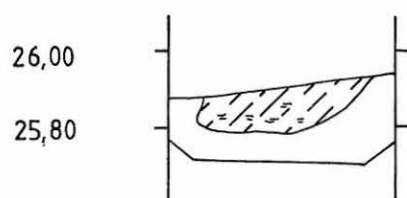

- likamaa
- puhdas savi

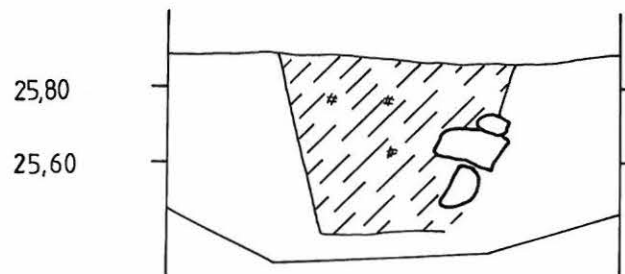
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 32
Eeva Raike	1993
Rakenne 27	1:50
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

- vaalea likamaa
 puu
 puhdas savi

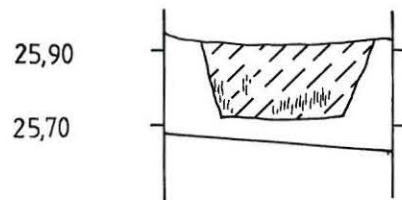
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 34
Eeva Raike	1993
Rakenne 28	
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

- vaalea likamaa
 hiili
 puhdas savi

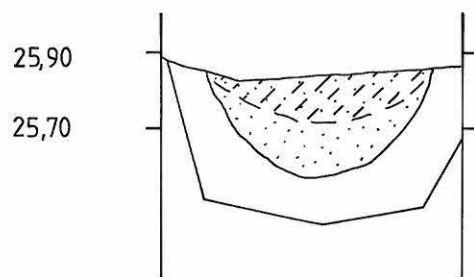
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 35
Eeva Raike	1993
Rakenne 30	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

- vaalea likamaa
 puu
 puhdas savi

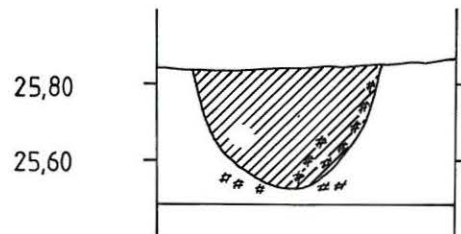
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 36
Eeva Raike	1993
Rakenne 31	1: 20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

- vaalea likamaa
 hiekka
 puhdas savi

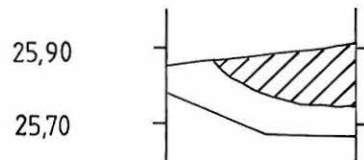
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 37
Eeva Raike	1993
Rakenne 32	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

- tumma likamaa
 hiili
 puhdas savi

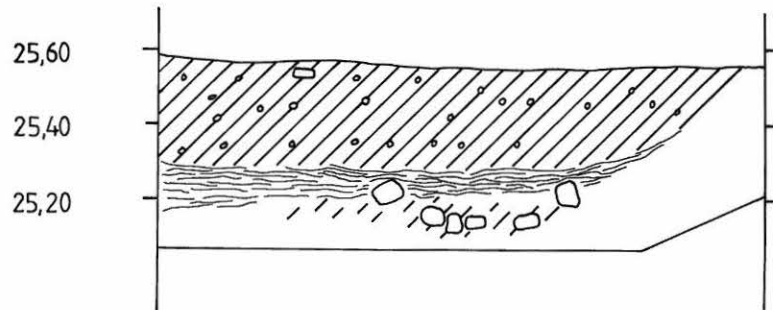
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 38
Eeva Raike	1993
Rakenne 35	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

- likamaa
 puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 39
Eeva Raike	1993
Rakenne 36	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

- likamaa
 puu
 puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 40
Eeva Raike	1993
Rakenne 37	1:20
Piirt.Minna Sartes	
Puht.piirt.Minna Sartes	

 tumma likamaa

 vaalea likamaa

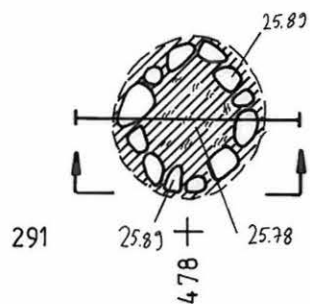
 puu

 puhdas savi

292

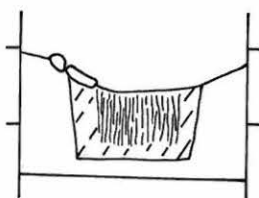
N

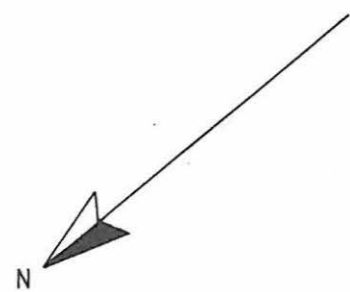
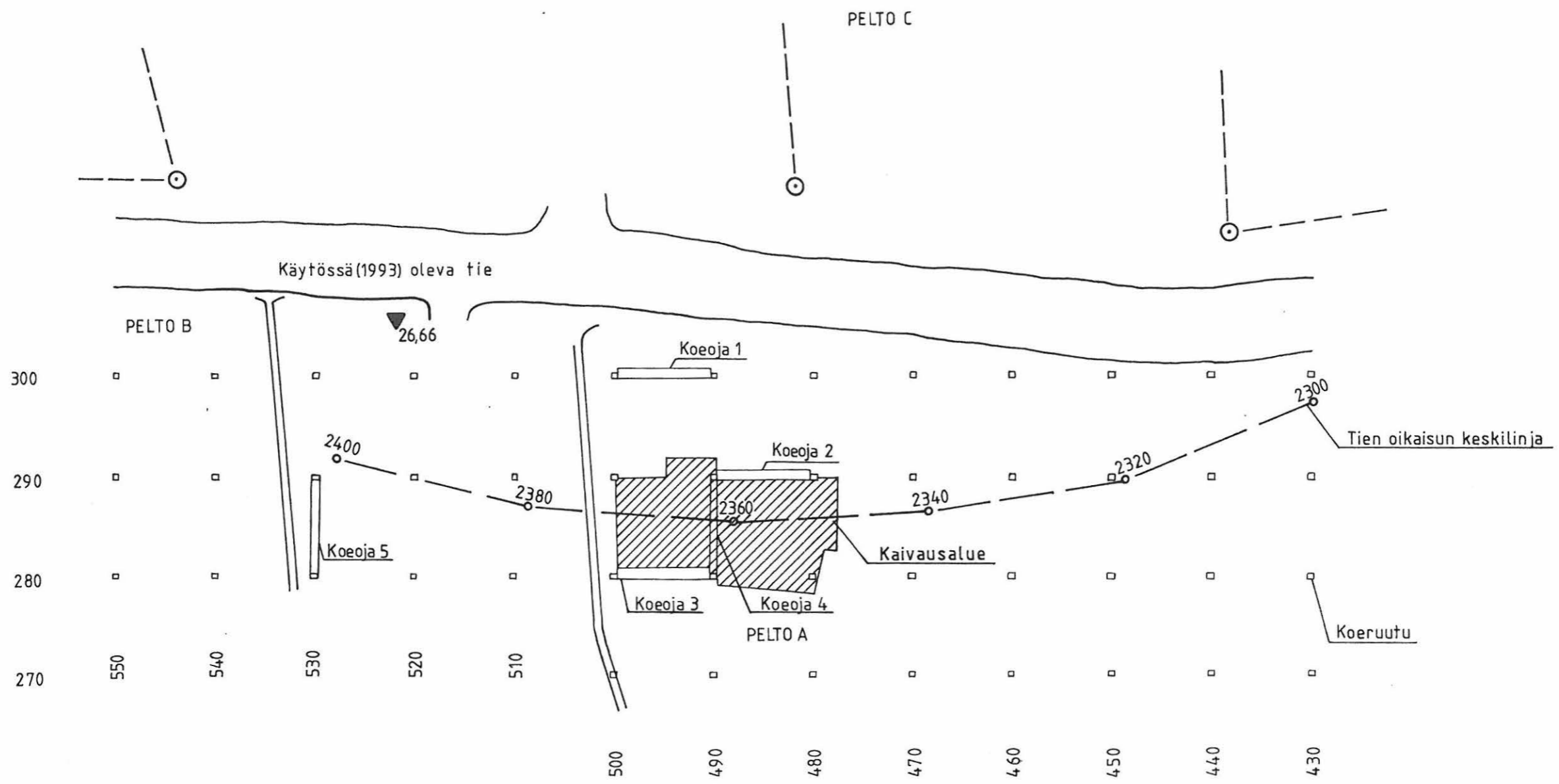
4.77

25,90

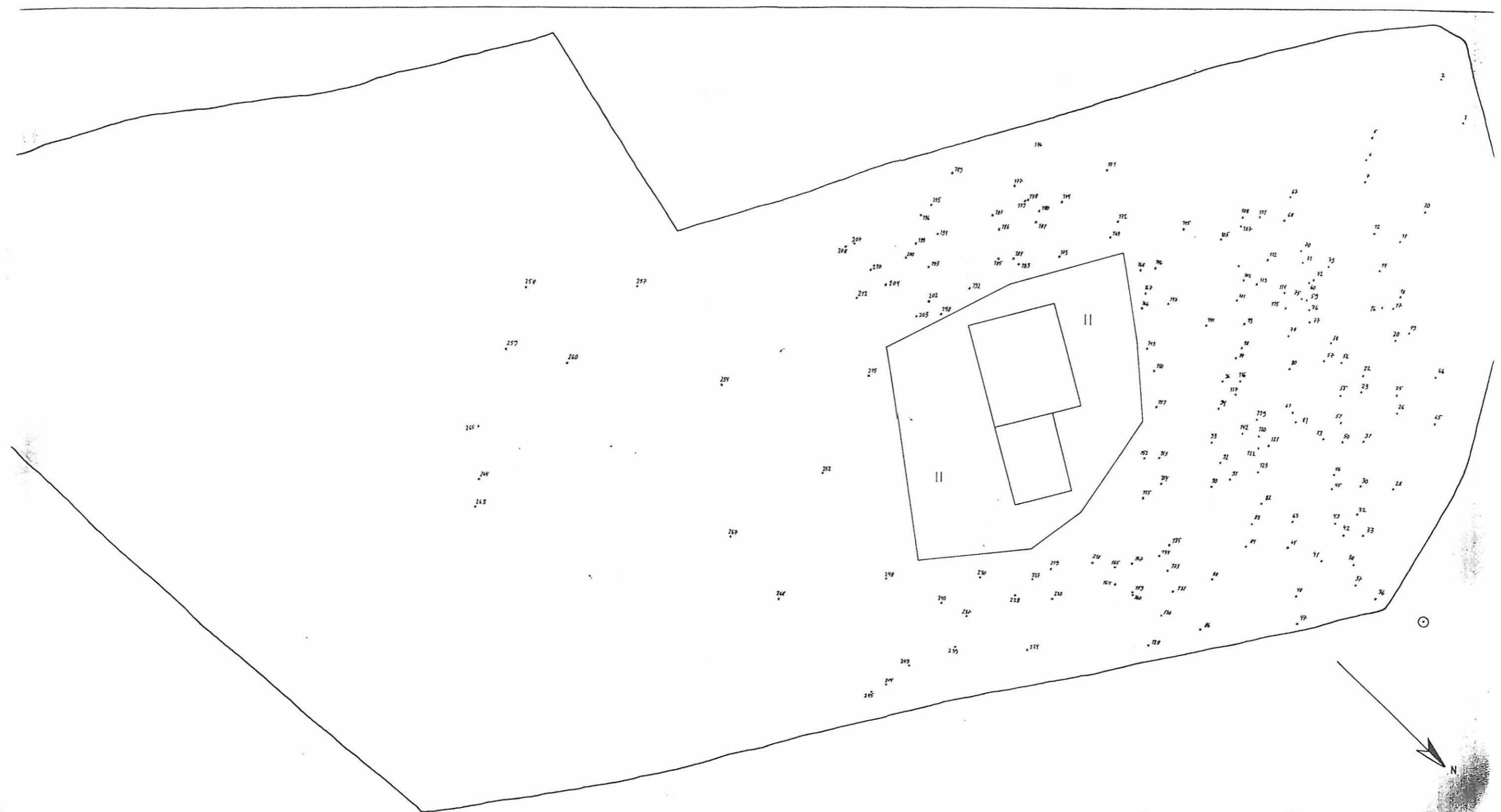
25,70

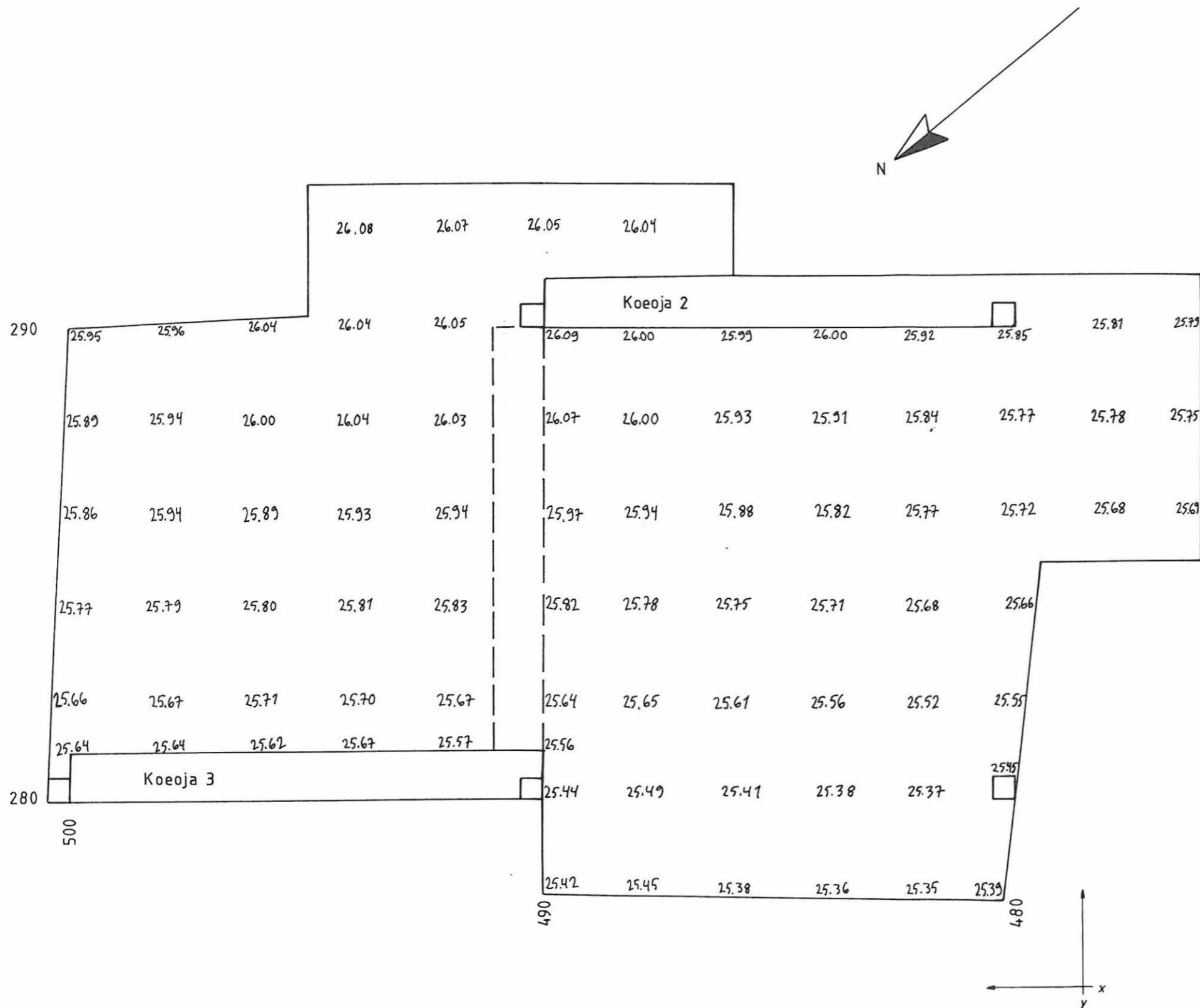
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 41
Eeva Raike	1993
Rakenne 38	1: 20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

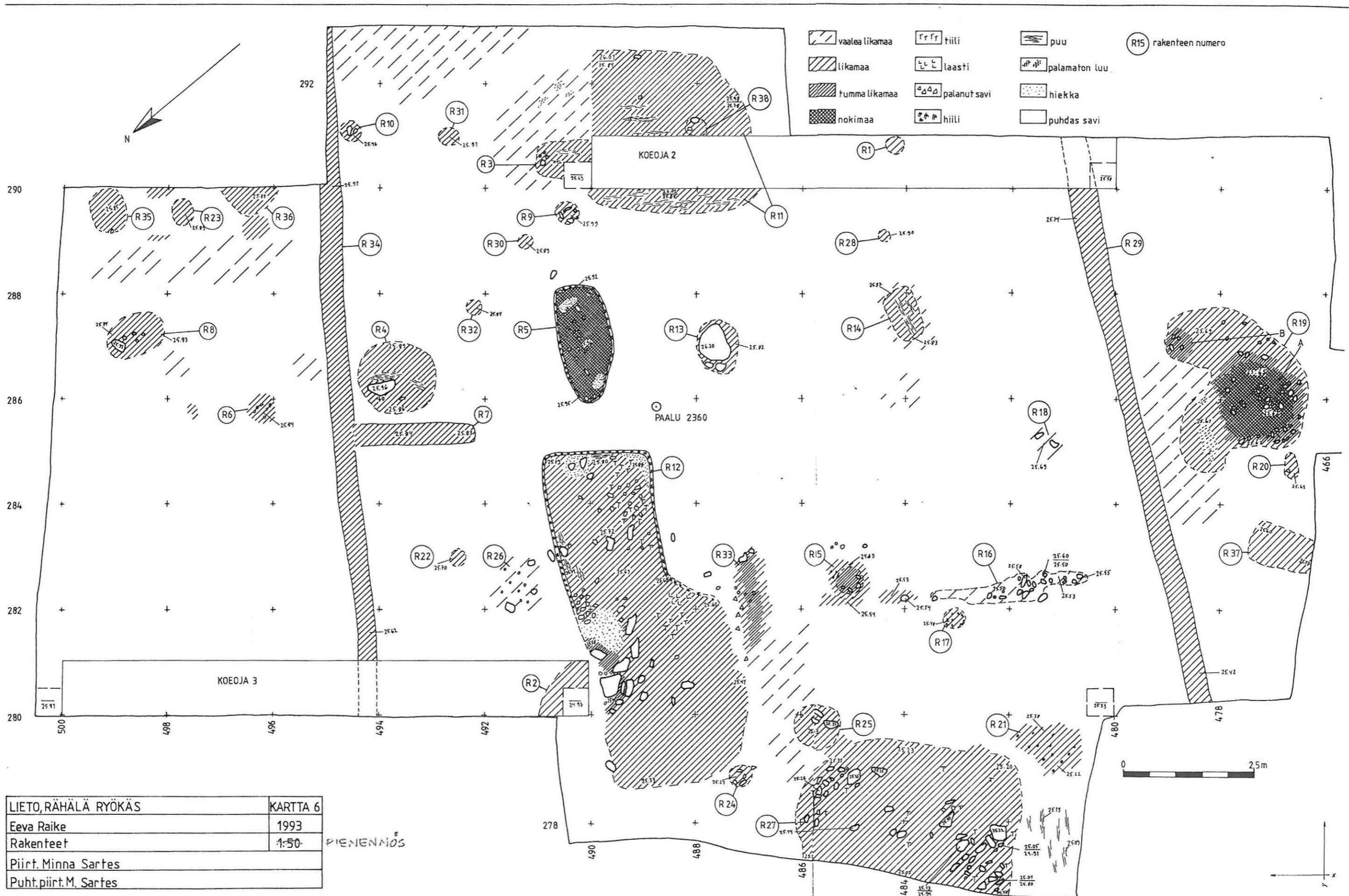
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 3
Eeva Raike	1993
Kaivausalue ja koeruudut	1:500
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 4
Eeva Raike	1993
Pelto C, pintapöimintälöydöt	1:200
Piirt. Minna Sartes, Henrik Asplund	TIENENTUOS
Puht.piirt. M. Sartes	

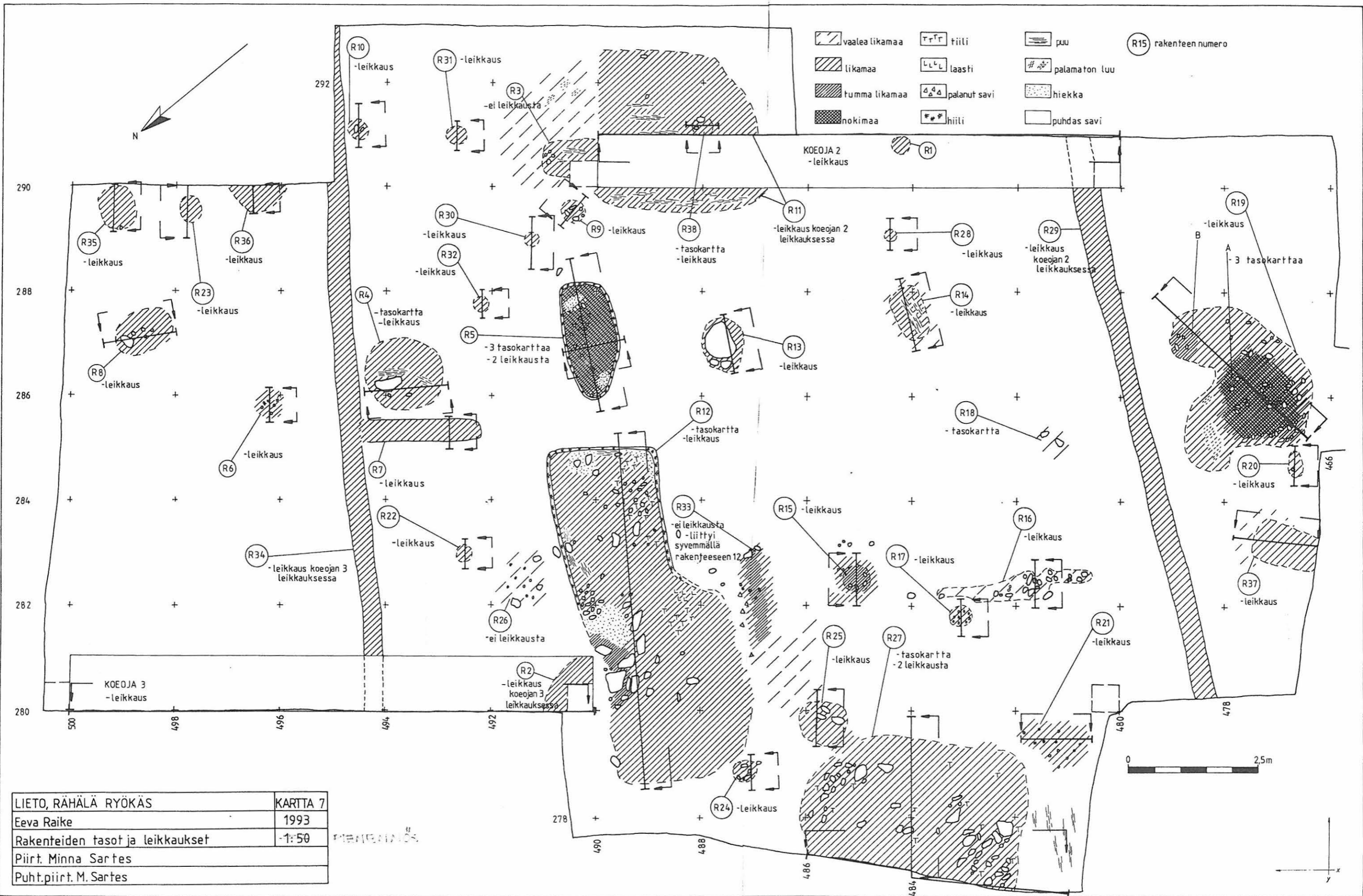

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 5
Eeva Raike	1993
Kaivausalueen vaaitus peltoeroksen alta	1:100
Piirt. Minna Sartes	
Puht. piirt. M. Sartes	

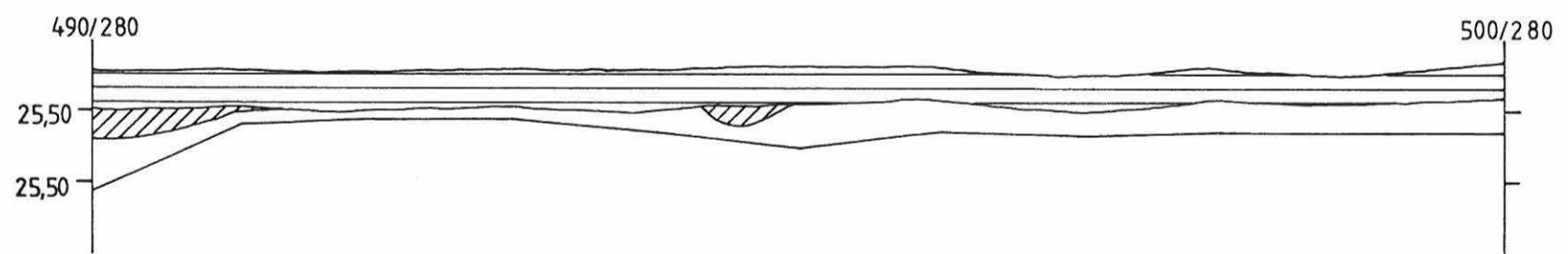
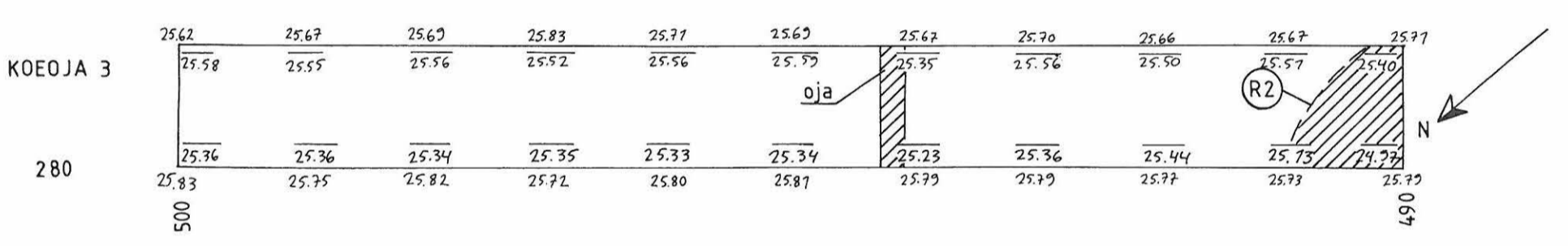
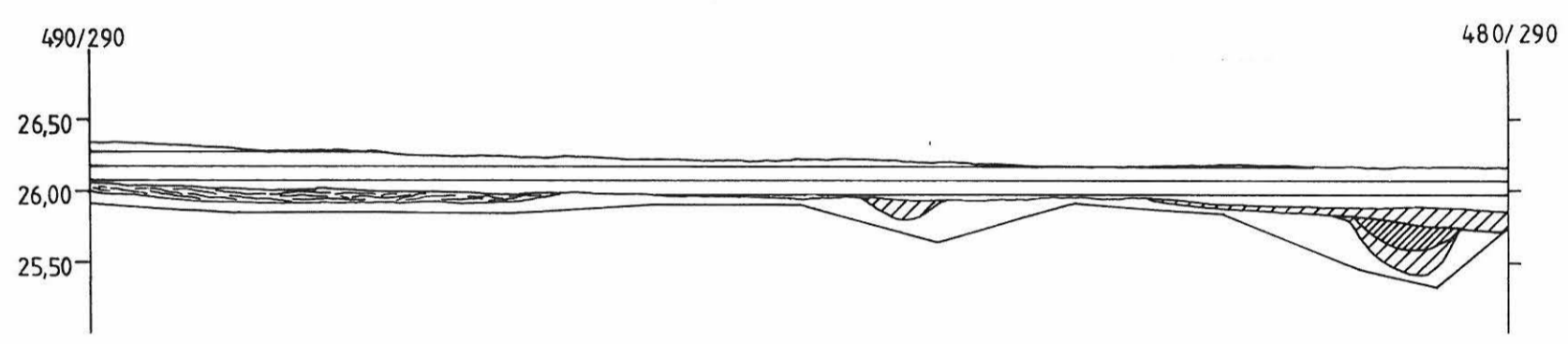
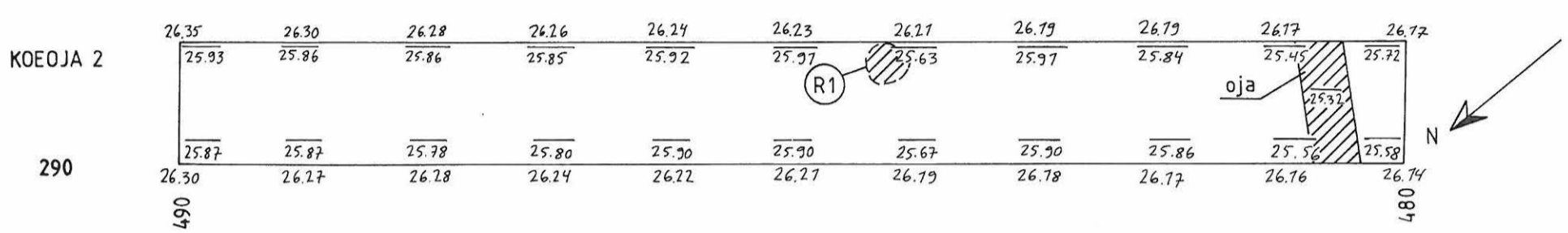
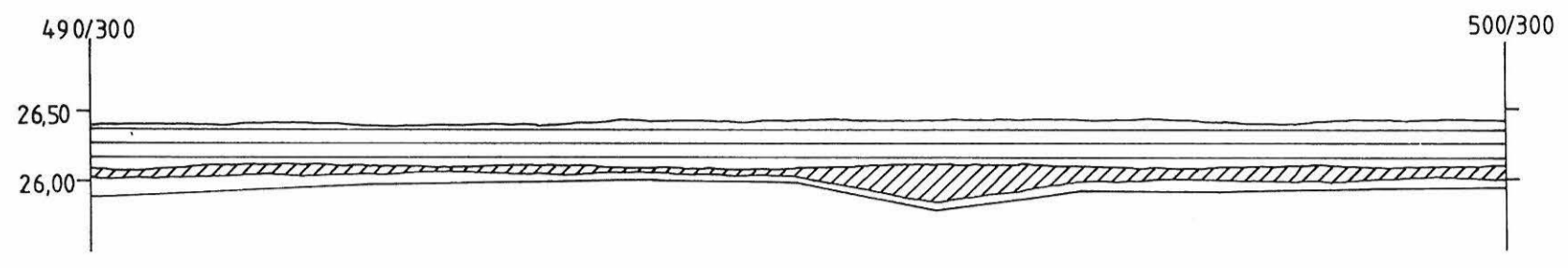
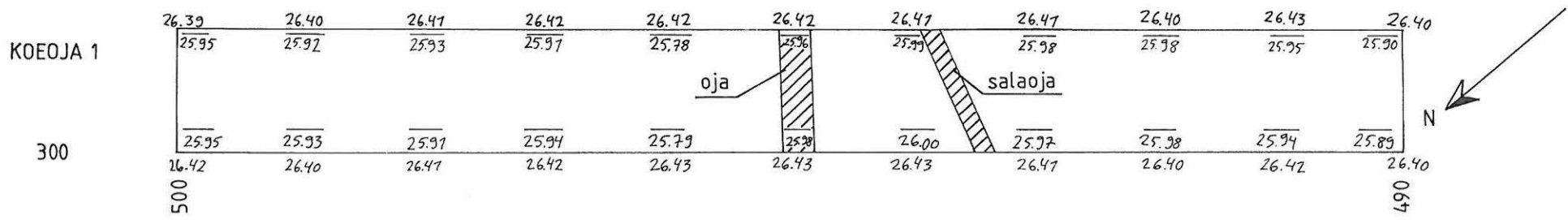

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 6
Eeva Raike	1993
Rakenteet	1:50
Piirt. Minna Sartes	
Puht. piirt. M. Sartes	

PIENENNOS

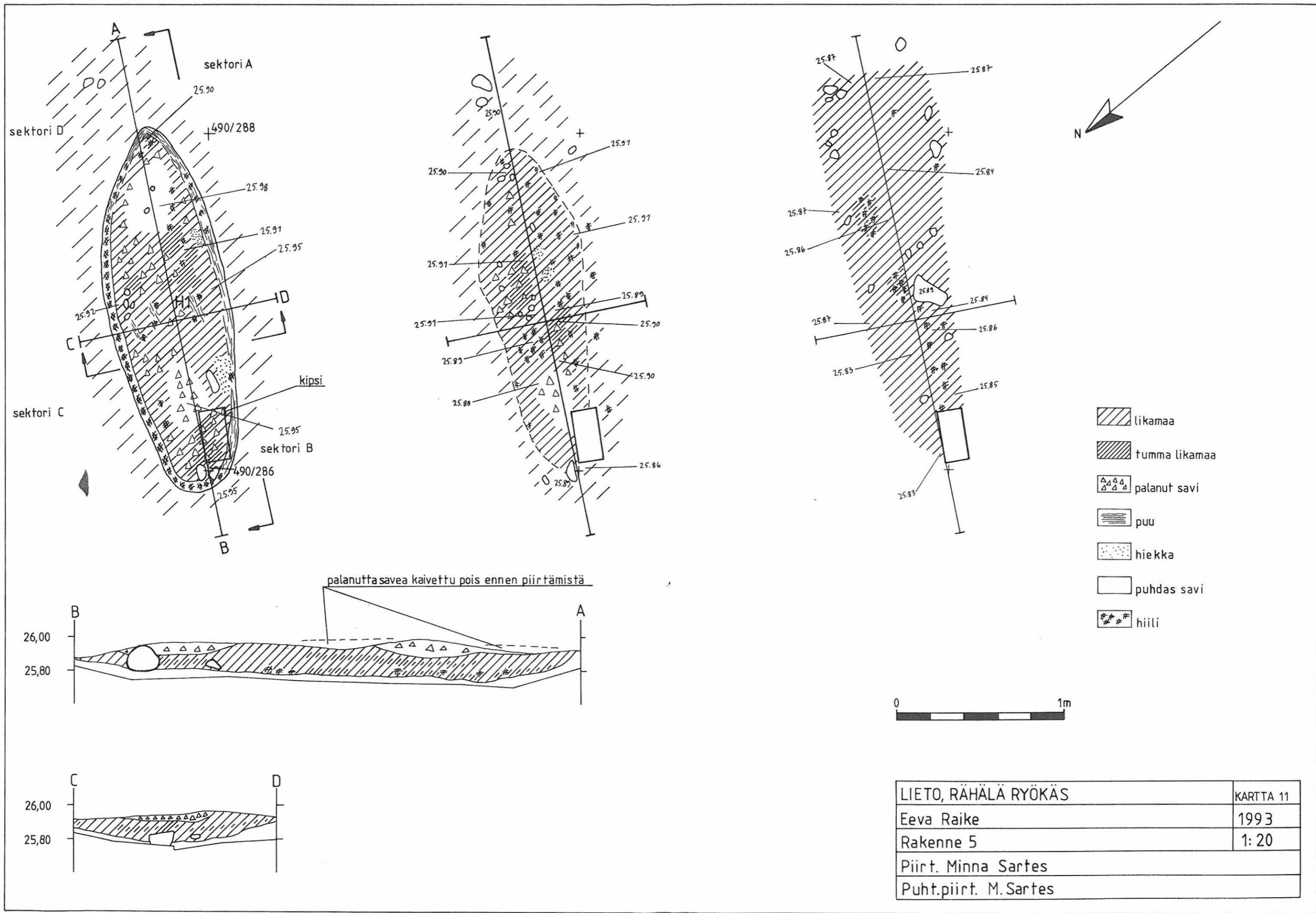
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 7
Eeva Raike	1993
Rakenteiden tasot ja leikkaukset	1:50
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

- kyntökerros
- likamaa
- tumma likamaa
- puu
- tiili
- puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 8
Eeva Raike	1993
Koejojat 1, 2, 3	1:50
Arkt. Minna Sartes	
Puht. piirt. M. Sartes	

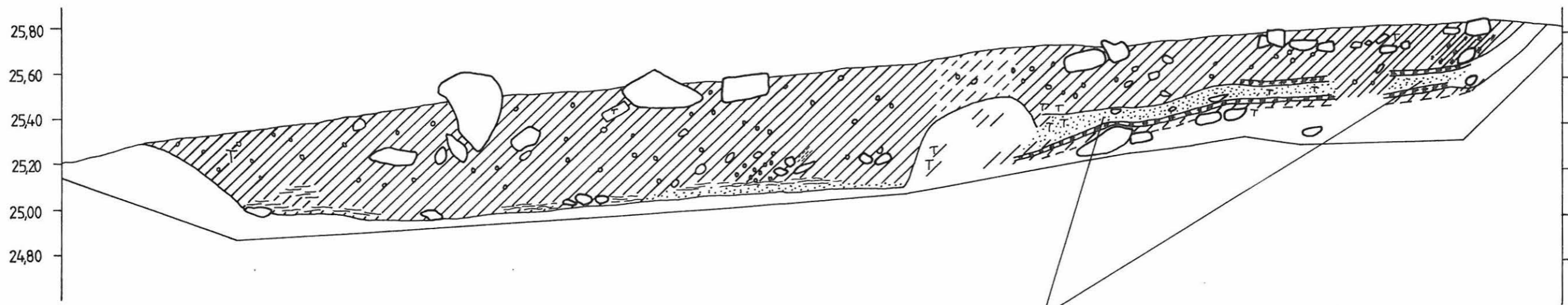

palanutta savea kaivettu pois ennen piirtämistä

- likamaa
- tumma likamaa
- palanut savi
- puu
- hiekka
- puhdas savi
- hiili

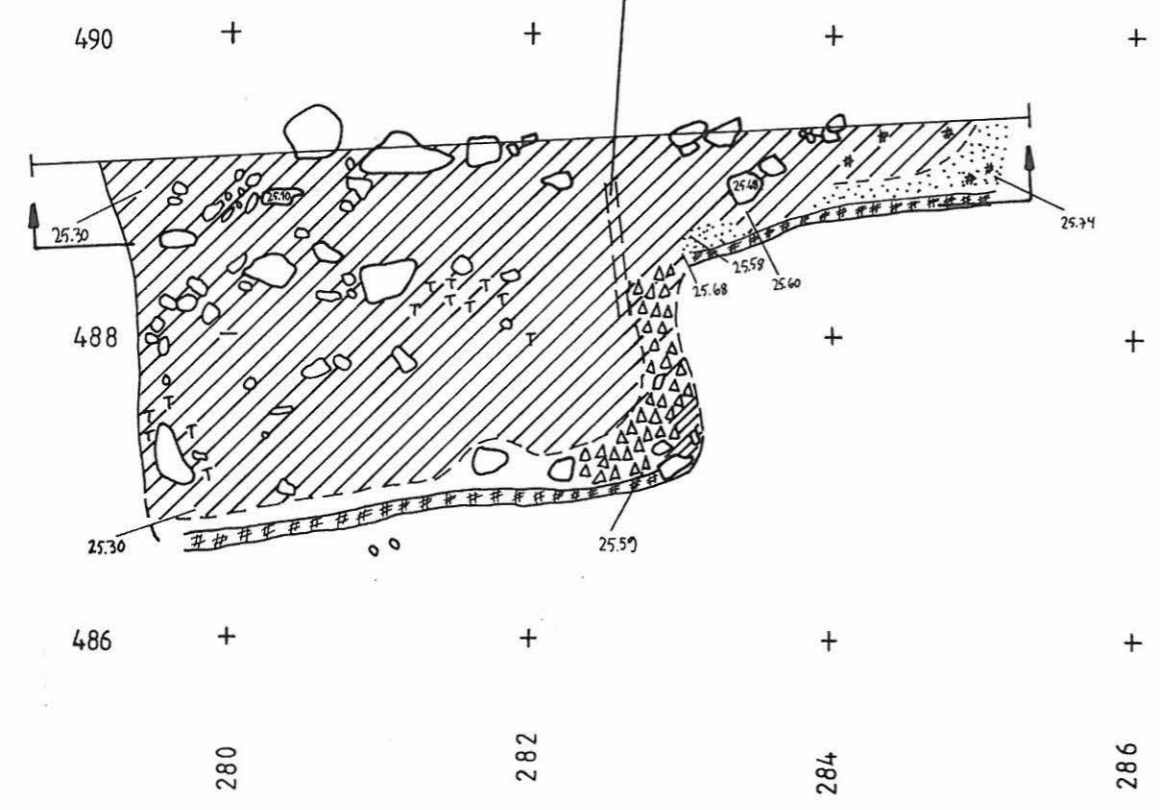

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 11
Eeva Raike	1993
Rakenne 5	1: 20
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M.Sartes	

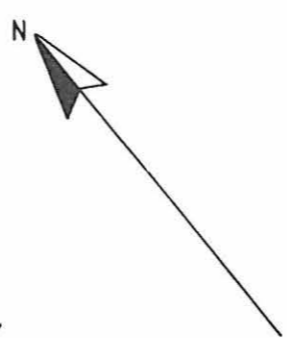

punainen palanut hiekka, jossa savea ja tiiltä

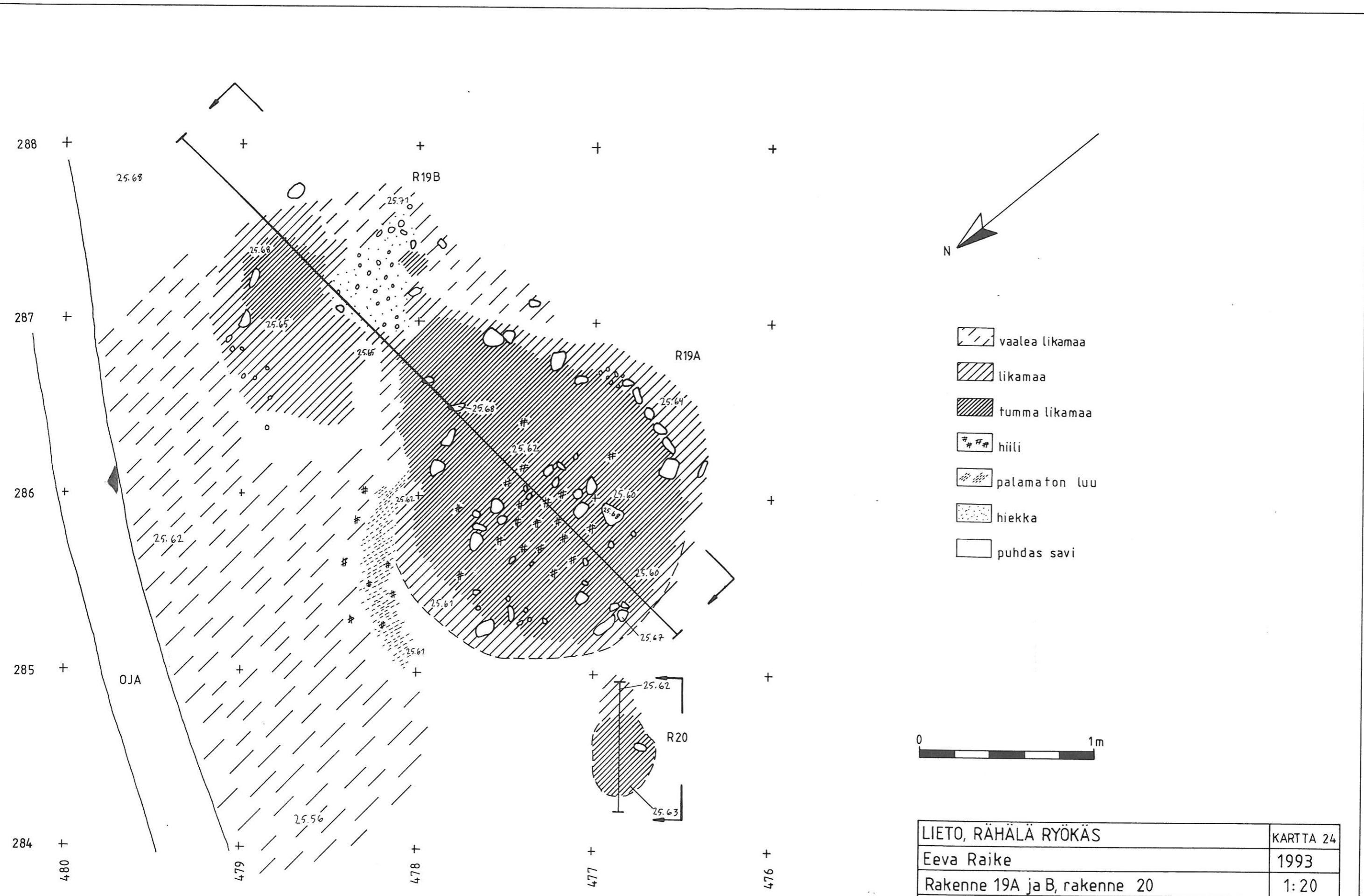
fason alla alarakenne 1:nokijälki, jossa oksapainanteista, palanutta savea

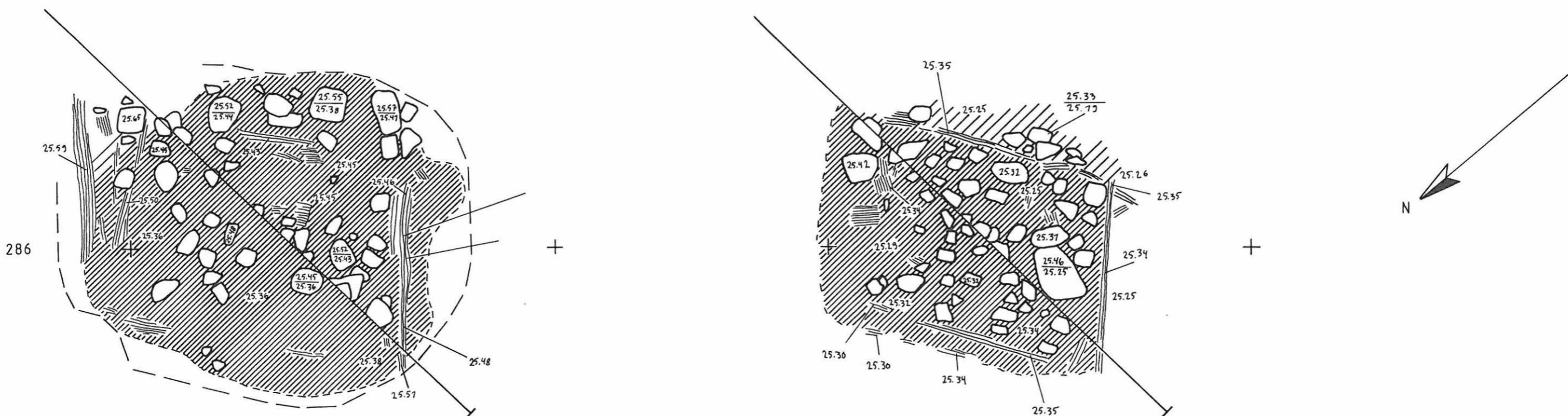
- vaalea likamaa
- likamaa
- tumma likamaa
- tiili
- laasti
- palanut savi
- puu
- hiekka
- hiili
- puhdas savi

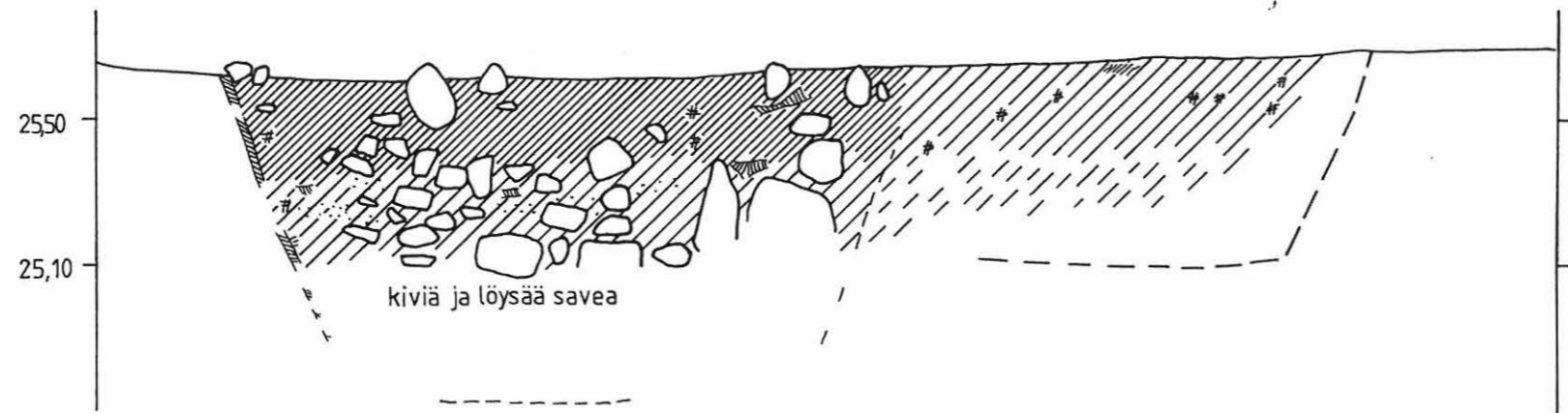
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 17
Eeva Raike	1993
Rakenne 12	MK 1:50
Piirt. Minna Sartes	
Puht.piirt. M. Sartes	

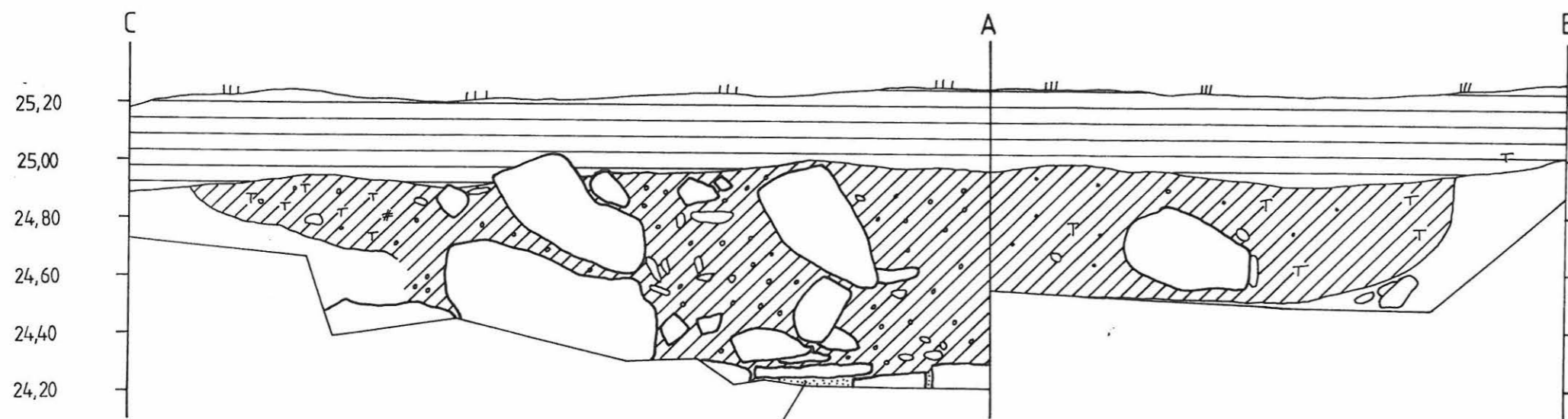
LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 24
Eeva Raike	1993
Rakenne 19A ja B, rakenne 20	1:20
Piirt. Minna Sartes, Henrik Asplund	
Puht.piirt. M. Sartes	

- vaalea likamaa
- likamaa
- tumma likamaa
- hiili
- puu
- hiekka
- puhdas savi

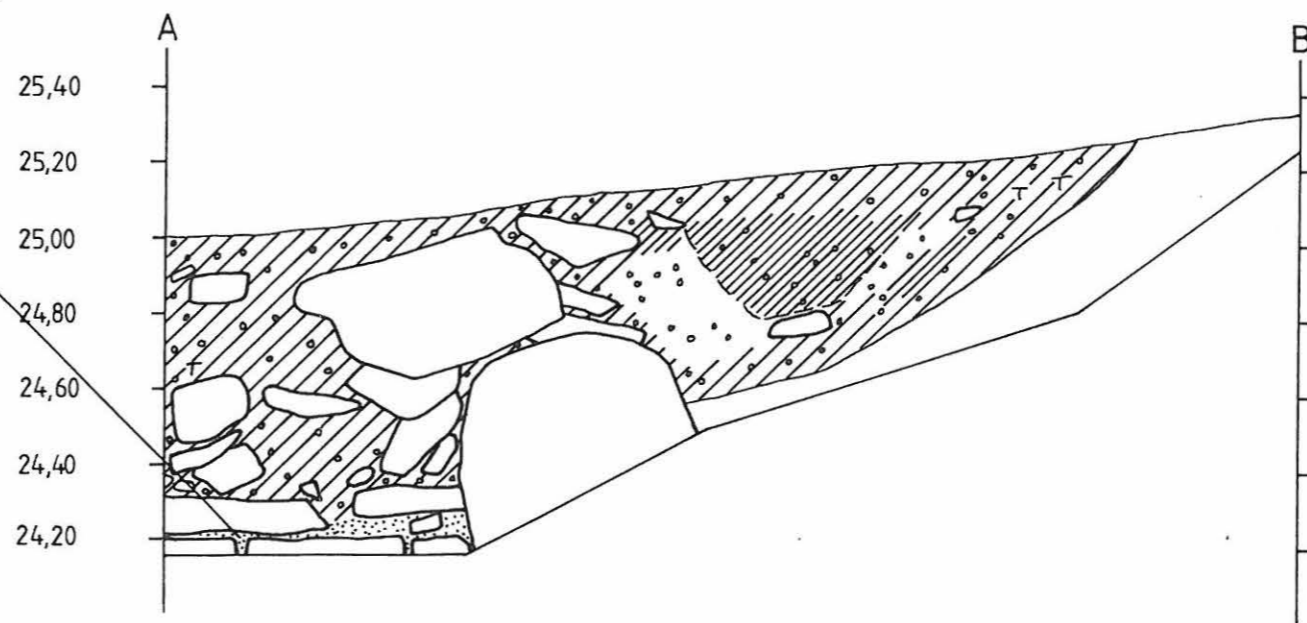

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 25
Eeva Raike	1993
Rakenne 19A, leikkaus rakenne 19A ja B	1:20
Piir t. Henrik Asplund	
Puht. piir t. M. Sartes	

kova, kokkareinen, mureneva, vaalea hiekka

- kyntökerros
- likamaa
- tummalikamaa
- tiili
- hiili
- hiekka
- puhdas savi

LIETO, RÄHÄLÄ RYÖKÄS	KARTTA 33
Eeva Raike	1993
Rakenne 27	1:20
Piirt. Minna Sartes	
Puh.t.piirt. M. Sartes	

HELSINGIN YLIOPISTON
 AJOITUSLABORATORIO
 PL 11, (Snellmaninkatu 3)
 00014 Helsingin yliopisto
 Puh. 191 3436

Museovirasto
 Arkeologian osasto

AJOITUSTULOKSIA

Lab. no.	Näyte	$\delta^{13}\text{C}$	Ikä (BP)
	Sodankylä, Sattanen		
Hel-3544	KM 27957:272, Kotamaa	- 25.7	3880 \pm 100
Hel-3545	KM 27958:21, Poikamalla	- 26.1	6300 \pm 100
	Pudasjärvi, Aurala		
Hel-3546	KM 27936:44	- 25.4	840 \pm 90
Hel-3547	KM 27936:42	- 25.0	3880 \pm 100
	Hämeenlinna, Paikkala		
Hel-3548	KM 27786:14a	- 23.9	230 \pm 90
Hel-3549	KM 27786:14b	- 25.6	450 \pm 80
Hel-3550	KM 27786:14c	- 24.6	1630 \pm 90
	Lieto, Rähälä, Ryökäs		
Hel-3551	Rakenne 5	- 25.7	910 \pm 110
Hel-3552	Rakenne 19A, sektori A	- 25.5	830 \pm 90

Tulos on ilmoitettu vuosina vuodesta 1950 AD lukien ja perustuu ^{14}C :n puoliintumisaikaan 5568 vuotta. Epätarkkuuteen ($\pm 1 \sigma$) sisältyvät näytteen mittauksista ja tarpeellisista vertailu-mittauksista aiheutuvat tilastolliset virheet. $\delta^{13}\text{C}$ arvo on annettu promilleina suhteessa PDB standardiin. Jos $\delta^{13}\text{C}$ arvo on ilmoitettu, on annettu ikä korjattu isotooppifraktioitumiselle vastaamaan $\delta^{13}\text{C}$ arvoa -25 ‰.

Helsingissä 19.10.1994

Högne Jungner
 Högne Jungner